

Rood

Ledenblad van de Partij van de Arbeid
5e jaargang • nummer 5 • oktober 2008

Lillianne Ploumen:
'Spek de kas!'

Jet Bussemaker over de
marktwerking in de zorg

Sadik Harchaoui: 'Het
gaat niet om integratie'

Mariëtte Hamer:

'Ik lust Rita Verdonk rauw'

Mariëtte Hamer: PvdA Tweede Kamer fractievoorzitter

PARTIJ VAN DE ARBEID

Sterk en sociaal

In 2006 werd ze lid van de PvdA in de afdeling Roermond/Roerdalen. 'Het verkiezingsprogramma van de PvdA sprak mij het meeste aan. In de PvdA is ook de meeste ruimte voor verscheidenheid. Dat breekt ons vaak op, maar is ook een reden waarom mensen lid zijn.'

Op een ledenvergadering riep ze dat ze 'nog wel wat tijd had'. Ze stelde zich verkiesbaar voor het bestuurslidmaatschap en in de eerste bestuursvergadering werd haar gevraagd of 'ze dan ook maar secretaris wilde worden'. En dat is ze dus nu sinds vorig jaar mei.

'Ik dacht eerst: waar ben ik nu aan begonnen? Maar nu valt het me eigenlijk reuze mee. In het begin keek ik wel een beetje de kat uit de boom. Er zitten toch mensen in zo'n bestuur die al jaren ervaring hebben. Maar sinds begin dit jaar ben ik samen met wat anderen meer gaan organiseren. Zoals themabijeenkomsten voor de leden. Dat is erg leuk om te doen.'

Het bestuur volgt ook de fractie op de voet en heeft de ledenlijst onlangs helemaal nagebeeld. Om te kijken of de gegevens nog klopten, maar ook om eens te horen wat er onder de leden leeft. 'Wat mij daarin opviel, was dat mensen toch lid zijn, omdat ze in de landelijke politiek geïnteresseerd zijn en niet echt in de lokale politiek. En dat terwijl de rijksoverheid steeds meer taken, zoals de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, aan de gemeente overlaat. Er zijn heel veel zaken die lokaal worden opgelost. Niet veel mensen weten dat er lokaal zoveel wordt besloten en georganiseerd. Het is dus heel belangrijk voor burgers te weten wie de raadsleden en wethouders zijn en wat ze precies allemaal doen.'

In 2010 zijn al weer de lokale verkiezingen en daarom zijn ze in Roermond al zachtjesaan begonnen met campagnevoorbereidingen.

'Weinig interesse voor de lokale politiek'

'We doen een sterkte en zwakte analyse van de afdeling. En we denken eraan om meer werkbezoeken te gaan doen. Bijvoorbeeld bij jeugdzorginstanties. Hoe staat het ervoor? Waar zitten de problemen? Wat zijn hun oplossingen en wat hebben ze daarvoor nodig van de politiek? Het is goed om te weten te komen hoe het in de praktijk allemaal reilt en zeilt. Daarnaast bouwen we zo een netwerk op van mensen die dag in dag uit midden in de samenleving staan.'

Tekst Angelina Scalzo en Rutger Legeland
Foto Vincent van den Hoogen

de rode loper

De rode loper is bedoeld voor PvdA'ers die normaal gesproken achter de schermen werken. Deze keer wordt hij uitgerold voor Belinda Bakkes, commissiegriffier van de gemeente Echt-Susteren en secretaris van het afdelingsbestuur in Roermond/Roerdalen.

- 4 BRIEVEN**
Met een cartoon van Peter Pontiac
- 5 FORUM**
Reacties op de stelling: 'Nederland kan best een aantal jaar zonder economische groei.'
- 6 INTERVIEW**
Mariëtte Hamer: 'Na Fortuyn zijn politici een beetje napraters geworden.'
- 10 PLATFORM**
Werk en de kleine ondernemer
- 12 PERMANENTE CAMPAGNE**
PvdA@work
- 14 PROFIEL**
Jet Bussemaker over haar sportieve en zware portefeuille
- 18 DOOR DE EEUWEN HEEN:**
thema's in de sociaaldemocratie
- 20 WATERSCHAPSVERKIEZINGEN**
Waterbeheer raakt iedereen
- 23 KINDEROPVANG**
PvdA-leden aan het woord
- 25 VIJF VRAGEN AAN**
Mary Fiers, wethouder wonen en ruimte in Eindhoven
- 26 ROOD IN DE REGIO**
Rotterdam en de Polen
- 28 2X OPINIE**
Peter van Heemst en het Rotterdamse integratievraagstuk
Sadik Harchaoui over integratie & de rechtsstaat
- 30 AGENDA EN PUZZEL**
- 32 COLUMN WOUTER BOS**

van de voorzitter

Goed voorbeeld doet volgen

Als dochter van een middenstander weet ik dat je de tering naar de nering moet zetten. Mijn ouders hadden altijd wat achter de hand voor financieel moeilijke tijden. Wij kinderen hielpen vaak mee, maar school had altijd prioriteit. Mede daardoor kon ik gaan studeren, heb ik interessante banen kunnen vinden en is mijn eigen financiële situatie nooit meer echt nijpend geweest. Ik ben daarmee een kind van de sociaaldemocratie, een kind van de verheffing. Mede dankzij ouders die de broekriem op de juiste momenten wisten aan te halen.

Die solide omgang met financiële middelen is, zeker in tijden dat het financieel wat minder gaat, een groot goed. Onze partij verkeert in zulke tijden. Onze campagnekas is nog onvoldoende gevuld. Dat terwijl we de aankomende drie jaar maar liefst vijf verkiezingen moeten winnen; die voor de waterschappen, het Europees Parlement, de gemeenteraden, de Tweede Kamer en de Provinciale Staten. Een uitgelezen kans om aan Nederland te laten zien welke resultaten bereikt zijn. Op 20 september traptten we af met PvdA@work. Meer dan tweehonderd afdelingen gaan de straat op om de reacties op wederom een sociaaldemocratische begroting te peilen. Het behoud van koopkracht voor de meeste Nederlanders en

voor sommigen zelfs een stijging is gezien de krimpende groei en oplopende inflatie een prestatie van jewelste!

Deze permanente campagne kost naast tomeloze inzet ook geld. Daarom zal het partijbestuur volgend jaar ook een beroep op u doen. We gaan u vragen om een ander lid te werven, een donatie voor de campagne te doen of, in het geval u een volksvertegenwoordiger of bestuurder voor onze partij bent boven een bepaald politiek inkomensniveau, om iets meer te gaan afdragen dan u nu doet. Dat beroep op u kan ik alleen doen als ik zelf het goede voorbeeld geef. Wel nu, bij deze; volgend jaar voor uw partijvoorzitter loonsverhoging noch inflatiecorrectie. Sterker nog, 7,5 procent minder nettoloon. Die stort ik namelijk vooruitlopend op ons voorstel vanaf 1 januari met liefde in onze campagnekas.

Lilianne Ploumen
voorzitter@pvda.nl

Kijk voor de weblog van Lilianne op www.pvda.nl

PS: Bestuurders en vertegenwoordigers die tot op heden nagelaten hebben de nu zeer beperkte bijdrage te betalen wil ik bij deze nogmaals, maar nu publiekelijk waarschuwen. Wie de schoen past, trekke hem aan!

Heeft u **Rood** iets te melden?

Stuur uw brief naar: Partij van de Arbeid, Redactie **Rood**, postbus 1310, 1000 BH Amsterdam of mail naar: rood@pvda.nl.

(De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten.)

Nestvervuilers

Al enige tijd denk ik na over het feit dat rood bedreigd wordt. Door nestvervuilers of ex-nestvervuilers zoals Marcel van Dam. Die met grote rancune de media kunnen vervuilen. Wat kunnen we daar tegenover stellen? Ikzelf heb lange tijd bij kerkelijke clubjes gewerkt die geen eigen geld hadden. Om mogelijke subsidiepotjes zover te krijgen dat ze jouw project wilden steunen had je een goed en vooral warm en betrokken verhaal nodig. Niet zo zeer de argumenten, maar het aanspreken in betrokken zijn gaf de nodige centen.

Bewindslieden/Kamerleden zijn vaak te technisch om de betrokkenheid met de gewone

mensen te laten zien. Laat er daarom een persoon zijn die op een pakkende manier de socialistische politiek kan verwoorden. Die elke keer de invloed van nestvervuilers kan verminderen met een pakkend verhaal. Volgens mij is het alle hens aan dek, laten we niet wachten tot de verkiezingen. Dan zijn we te laat! We moeten echt geen populisme bedrijven om mensen te bereiken. Mensen die kwetsbaar zijn, moeten het gevoel en de overtuiging krijgen dat onze partij hen echt helpt. Uit eigen ervaring kan ik zeggen: zoek iemand die zelf arm is geweest, die zelf tot de grote groep van 'kwetsbaren' heeft behoord. Het zou de partij goed doen.

Irene Blankert

Links Vooruit!

Wilders is tegen de islamisering, Verdonk lost de files op (ze wil trouwens ook niet dat Sinterklaas verdwijnt). Frankrijk is vakantieland, McDonald's verkoopt hamburgers, Ikea staat voor simpel en praktisch design uit Zweden. De missie van V&D is in de huidige tijd mistig. Deze warenhuisketen heeft het (dus) moeilijk.

Onze partij is een beetje V&D. Overal in de media kom ik partijleden tegen – van hoog tot laag – die niet bij machte lijken de missie van de PvdA in het huidige tijdsgewricht kernachtig samen te vatten.

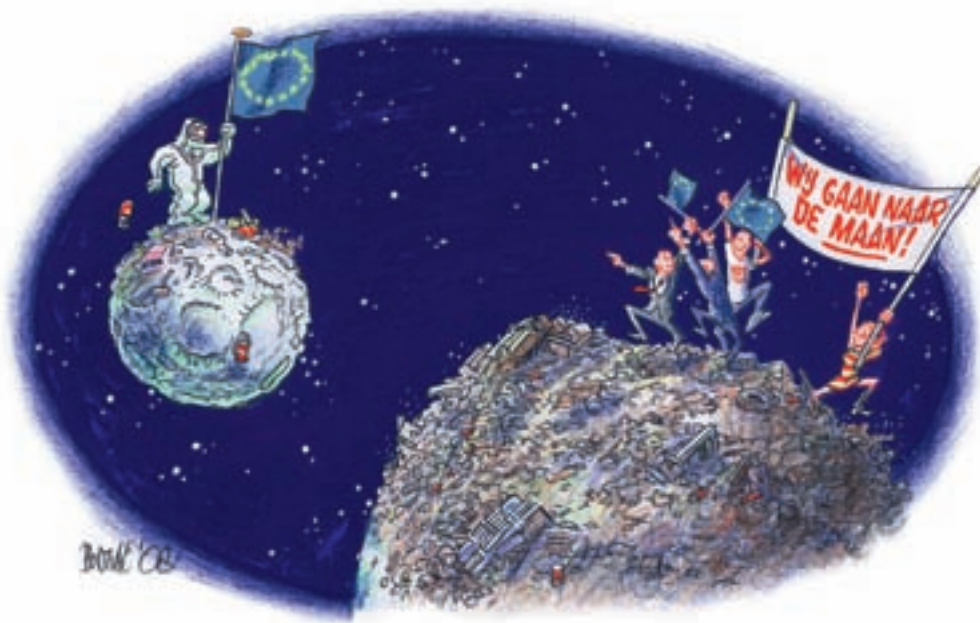
Het is in deze wereld van zapcultuur en oneliners meer dan ooit geboden dat je jezelf raak kunt typeren. Dit geldt dus ook voor ons 'partijconcept'. Zijn wij eigenlijk wel in staat om de toegevoegde waarde van ons gedachtegoed in één woord of zin kernachtig samen te vatten? We zullen wel moeten. Het is een absolute voorwaarde voor toekomstig succes. De kiezer wil precies weten wat hij/zij van ons kan verwachten. Bovendien is het voor alle PvdA'ers zelf erg handig om zo'n alleszeggende oneliner te hebben. Een slogan kan dienen als een ijkpunt, dat het maken van politieke keuzes een stuk eenvoudiger maakt.

Natuurlijk matig ik mij aan dé oneliner te hebben: Links Vooruit! Heel simpel. Links spreekt voor zich. Dat is politiek bedrijven met daadwerkelijke empathie voor de kwetsbare mensen in de samenleving én voor kwetsbare fenomenen (cultuurgoed, natuur). 'Vooruit' laat zich ook helder toelichten. Wij zijn géén conservatieve partij, maar progressief. We willen ons land, onze bevolking in welvaart, kennis en welzijn opstuwten in de vaart der volkeren (en hebben hierbij ook oog voor wat er buiten onze landsgrenzen gebeurt).

Met Links Vooruit! onderscheiden we ons duidelijk genoeg. Is immers het grootste deel van de volksvertegenwoordiging (SP, Wilders, Verdonk, VVD, CDA) in heel veel opzichten in zijn standpunten en oneliners anno 2008 niet heel erg behoudend?

Enige probleem dat overblijft: onze naam. We worden steeds weer afgerekend op de A. Jullie zijn toch zo voor de arbeiders? Ik hoor het zo vaak dat ik er kotsmisselijk van word. Alsof we nog leven in de jaren 1930! Laten we er gewoon Sociaal-Democratische Partij Nederland van maken. Maar de internetnaam Linksvooruit.nl mag natuurlijk ook.

Ubel Zuiderveld, voorzitter PvdA Winterswijk

Afval geen exportartikel

Twee berichten uit *de Volkskrant* van 26 juli 2008. Er drijft in de Grote Oceaan een berg plastic afval met een oppervlakte van Frankrijk, Spanje en Portugal samen. En Nederland voerde in 2007 1,9 miljard kilo afval uit naar China, 2,3 miljard kilo naar Duitsland, 240 miljoen kilo naar India en 1,9 miljard kilo naar België en Luxemburg.

Wellicht drijft er in de toekomst, als we op deze manier doorgaan, ook in de Atlantische Oceaan zo'n reusachtige berg plastic. En wat gebeurt er met al dat afval van ons in Duitsland, China, België en Luxemburg en India?

Mijns inziens dient elk land ervoor te zorgen dat het zijn eigen afval onschadelijk maakt in plaats van het als exportartikel te beschouwen. De Partij van Europese Sociaaldemocraten moet in het Europese Parlement het voortouw nemen om er met alle mogelijke middelen voor te zorgen, dat er minder afval in het milieu terecht komt om te voorkomen dat we verdrinken in de afvalbergen. Dat lijkt mij een heel wat belangrijker doel om na te streven dan het laten landen van een Europeaan op de maan.

Ruud Kappetijn, Barendrecht

In het PvdA-forum drie opmerkelijke meningen van PvdA-leden over een actueel en relevant onderwerp. Bezoekers van de website konden reageren op de stelling: 'Nederland kan best een aantal jaar zonder economische groei.'

Martin Schellenberg (50, Midland Terschelling) werkt als groepsleider in de jeugdpsychiatrie.

'Zelfrestrictie'

'Het consumeerderden loslaten en weer genieten van het leven en onze leefomgeving, in plaats van hoofdzakelijk van de spullen die we kunnen kopen, vraagt een drastische omslag in ons denken en doen. Niet eenvoudig, maar op de lange termijn wellicht de enige manier om onze planeet leefbaar te houden en het welbevinden van mens en dier veilig te stellen. Het zal geen populair verhaal zijn: de mens is een gewoontedier, een verandering op gang brengen is een moeilijk proces. De beloning is echter zelfs voor deze generatie binnen bereik. Het welbevinden zal zonder twijfel toenemen als we erin slagen het voortdurend meer willen hebben niet langer als hoogste streven te zien. Het vraagt enige zelfrestrictie, dat wel...'

Cees Lau (67, Amsterdam) werkt momenteel als 'manusje van alles'. Voor zijn pensioen was hij economie- en informaticadocent op een hbo.

'Het treft steeds dezelfde groepen'

'Welzijn heeft alles te maken met economische groei. Een maatschappij waarin mensen langdurig en soms blijvend werkloos zijn, is schadelijk voor het welbevinden van iedereen. Het is een utopie dat we het werk in tijden van recessie beter kunnen verdelen. Alleen economische groei kan zorgen voor meer werk. Wel moeten we ervoor zorgen dat de noodzakelijke groei niet schadelijk is voor het milieu en onze leefomgeving. Een korte recessie hoeft overigens nog geen probleem te zijn, maar armoede ligt in het geval van een langer durende recessie op de loer. En dat treft helaas meestal dezelfde groepen.'

Erik Eggers (61, Amersfoort) is programmamanager/trainer in de waterwereld en bestuurslid van de Sociaal-Economische Raad van de Provincie Utrecht.

'Behoud sociale welvaartsstaat'

'Om ook onze niet-materiële welvaart op peil te houden zijn enorme investeringen nodig in publieke voorzieningen zoals onderwijs, wetenschap, zorg, cultuur, natuur en milieu en veiligheid. De private sector is onvoldoende geneigd om deze voorzieningen te financieren, dus zullen belastingen en premies de belangrijkste dragers moeten zijn. Het langdurig uitblijven van economische groei zal de basis voor deze publieke financiering versmallen, waarmee op termijn ook de voorwaarden voor onze niet-materiële welvaart zullen verslechteren. Het venijn van de stelling zit hem daarom in de woorden 'een aantal jaar'. We kunnen best een aantal jaren minder hard economisch groeien, maar op langere termijn is economische groei het enige recept voor behoud en onderhoud van de sociale welvaartsstaat.'

KIJK VOOR MEER REACTIES OP WWW.PVDA.NL > FORUM

Ze leidt de fractie met verve en stort zich gepassioneerd in onderhandelingen, ze is blij met haar energieke, strijdbare Kamerleden. Een gesprek met fractieleider Mariëtte Hamer (1958), vlak voor de algemene beschouwingen, over haar leiderschap, de coalitie, Rita Verdonk, de SP en de kernthema's van de Partij van de Arbeid.

'Wij zijn voor houvast én vooruitgang'

Is uw leven veranderd sinds u de fractie leidt? 'Als vice-voorzitter was ik al erg actief, dus druk had ik het al. Maar men kijkt toch anders naar je. Er wordt permanent op je gelet.'

Even een media-spelletje: SP of GroenLinks? 'Daar kan ik niet uit kiezen. Als linkse partijen elkaar kunnen versterken, moeten ze dat doen.'

Balkenende of Rouvoet? 'Hmm. Ik neig naar Rouvoet. Het hangt ervan af wat je met ze wilt doen.'

Obama of Hillary? 'Ik was erg van Hillary, omdat ik het uniek vond, een vrouwelijke president, en omdat ze de strijd van vrouwen vertegenwoordigt. Maar dat doet Obama op zijn manier ook.'

Duyvendak of Halsema? 'Na wikken en wegen: Halsema. Duyvendak heeft het zichzelf erg moeilijk gemaakt. Zonde dat hij om deze zaak de Kamer moest verlaten. Ik vond dat Halsema wel snel kwam met haar veroordeling van hem én de jaren tachtig. Het ligt genuanceerder dan het nu wordt voorgesteld, ineens was elke vorm van actievoeren besmet. Goede buitenparlementaire acties kunnen de democratie versterken, al is geweld nooit goed. Het Kamerdebat over Cramer vond ik trouwens ontluisterend. Ik zou me diep schamen als ik lid was geweest van de VVD-fractie.'

Het gezicht van de partij: kabinet of fractie?

'Bos is onze partijleider, dus het gezicht van de partij. Ook vanuit de Kamer willen we een stevig PvdA-geluid laten horen. We hebben op het congres gezegd dat we ieder vanuit onze eigen verantwoordelijkheid – Wouter Bos als partijleider, Lilianne Ploumen als partijvoorzitter en ik vanuit de fractie – samen leiding zullen geven aan de strijdbaarheid die bijvoorbeeld de Jonge Socialisten zo graag zien.'

Nog één tot slot: fractieleider of fractievoorzitter? 'Allebei. Als je puur voorzitter bent, ben je erg dienstverlenend, maar een fractievoorzitter moet ook af en toe zeggen waar het heengaat, soms een stap vooruitlopen.'

Bevalt het? 'We hadden een lastig begin. Fractieleden dachten toen ze zich kandideerden: we komen in een grote fractie. De peilingen voorspelden rond de 60 zetels; het werden er 33. Een ongelooflijke teleurstelling, voor de hele Partij van de Arbeid. Van de 33 fractieleden zijn er 17 nieuw, dus we moesten ons echt inwerken. Bovendien werden we van oppositiepartij coalitiepartij. Dat was een extra uitdaging, ook voor mij. We hebben een nieuwe stijl moeten ontwikkelen.'

Kunt u die omschrijven? 'In vorige fracties waren er meer ervaren dan onervaren Kamerleden; de nieuwelingen waren in de min-

derheid. In zo'n samenstelling is het vaak: "Ja, dat hebben we al eens geprobeerd. Dat kennen we nu wel." Terwijl zo'n overwegend nieuwe fractie meer onbevangen is. En in dit geval ook heel energiek en strijdbaar! In ons eerste fractie-weekend hebben we vastgesteld dat we weer in de harten van de mensen terecht willen komen. We willen ons meer op de mensen, op de samenleving richten en minder op het Haagse, op de politieke spelletjes.'

Onbevangenheid kan gebrek aan tactiek betekenen, ook ten opzichte van de coalitie. 'Ja, daar hebben we aan moeten werken. In een coalitie zitten betekent samenwerken: hier hebben we "ja" tegen gezegd, dus hier geloven we in. In dit geval vraagt het iets extra's: Balkenende was vier jaar "de vijand" en nu werken we samen. Maar iedereen realiseert zich dat er weinig andere coalities denkbaar zijn en dat we een goed regeerakkoord hebben. We hebben moeten leren om met de collega's van ChristenUnie en CDA in de Kamer te overleggen, en zo samen onze punten te realiseren. Het CDA toont nu ook een andere kant. En de coalitiesamenstelling vraagt een zekere ruimte voor de fracties om een eigen gezicht te laten zien. Dat moet niet voortdurend spanning geven.'

En dan is Wouter Bos uitgerekend minister van Financiën. 'Hij doet het supergoed; hij heeft nu voor de tweede keer laten zien dat er met

'We willen ons meer op de mensen richten en minder op de politieke spelletjes'

deze coalitie een linkse begroting kan worden gemaakt.'

En hoe gaat het met de op het congres uitgesproken kernthema's? 'Op het gebied van werk en inkomen moeten we volkomen betrouwbaar zijn voor de burgers, we moeten de verworvenheden van werknemers, zoals de AOW en de WAO, beschermen. Iedereen moet ervan overtuigd zijn dat wij altijd kiezen voor "de sterkste schouders, de zwaarste lasten". Dus armoedebestrijding voorop, maar met de gedachte dat armoede het best te bestrijden is door te zorgen voor werk en goede inkomens.'

Daar draait het bij de Partij van de Arbeid toch altijd om? 'Het gaat veel verder. We willen houvast bieden, niet alleen in de vorm van veiligheid en vertrouwen – ook in de vooruitgang die je als land maakt. Wij zijn altijd de partij van de emancipatie geweest. Kortom, voor houvast én vooruitgang.'

Toch nog één keuzevraag: houvast of vooruitgang? 'Wat mij betreft horen ze bij elkaar. Je kunt niet zeggen, zoals de SP doet: als wij het hier in ons landje maar goed hebben, en houden wat we hebben, dan is het klaar. Nee, we zijn onderdeel van Europa en van de wereld. Daarin moeten we als burgers zo sterk en weerbaar mogelijk zijn. Daar hoort vooruitgang bij.'

Het aantal asielaanvragen groeit. Daar zal de oppositie zeker op wijzen. 'Asielaanvragen vormen een soort conjunctuur. Je kunt scherpe regels hebben, maar als mensen echt in hun eigen land niet veilig zijn, dan vangen wij ze op. We moeten wel goed kijken of wij in Nederland, door het categorale beleid – dat alle landen inmiddels hebben afgeschaft – niet te aantrekkelijk zijn. Maar vergeet niet dat in de periode hiervoor het aantal enorm is teruggelopen. Niet door de wet van Verdonk, maar door de wet van Job Cohen.'

De conjunctuur treft ook de sociaaldemocratie.

Gaat de lijn omhoog? In de biografie van Joop den Uyl zie je dat de tijd voordat zijn kabinet werd gevormd, ook een slechte tijd was voor de PvdA. En rondom de WAO-crisis hebben we dat ook beleefd, voordat Wim Kok premier werd. Politiek is een beweging. Als je naar beneden gaat, kun je ook weer omhoog. Tenminste, als je er zelf in gelooft en er wat voor doet. Dat moet wel uit je eigen kracht komen.

Toen ik tien jaar geleden in de Kamer kwam, zaten we sky high. In 2002 vielen we met een klap naar beneden en toen we daar nog van bij zaten te komen, gingen we alweer omhoog. Dachten we die opgaande lijn te verzilveren, duikelden we weer naar beneden. De golfbewegingen zijn korter, grilliger. Er zijn ook meer politieke bewegingen – Wilders en Verdonk zijn erbij gekomen.'

Bent u daar pessimistisch over? 'In perioden waarin het economisch moeilijker is, krijgen bewegingen met een lange traditie meer ruimte om te laten zien dat zij de klappen kunnen opvangen. Dus ik ben niet pessimistisch. Ik vind wel dat politici, na Fortuyn, een beetje naperaters zijn geworden. Politiek is uiteraard iets van lange adem, van kleine stapjes, smalle marges. Maar dingen die nú spelen, daarover moet je scherp zijn, niet alleen de publieke opinie naperen. Ook als je vindt dat iets op het moment nog niet kan worden opgelost. Zeg het, wees eerlijk!'

Ontroerd door: aangrijpende theateervoorstelling (bijvoorbeeld *Nachtmoeder* met Linda van Dyck)
Trots op: mijn dochter Iris
Een hekel aan: gemakszucht
Drijfveer: mensen meer kansen bieden
Favoriete boek: *Chocolat* van Joanne Harris
Krant: *Volkskrant*
Favoriete moment: swingen met mijn echtgenoot
PvdA-er: Ien Dales
Favoriete vakantieland: Frankrijk
Mooiste plek van Nederland: de Brouwersgracht
Beste TV-programma: *Zomergasten*
Slechtste TV-programma: *De gouden kooi*
Sport: hardlopen
Favoriete muziek: Barbra Streisand

Maar politiek werkt haast altijd verdragend.

‘Wij hebben al een paar keer tegen het kabinet gezegd: jullie zijn veel te lang bezig met plannen maken, zoals over de aanpak van de wijken. Aldoor ging het over “In welke structuur moet het?” en “Is er wel geld?” Gelukkig begint het nu te lopen, maar ik vind dat het kabinet er veel meer als geheel achteraan moet. Het lijkt nu alsof het de hobby van Vogelaar is. Bij de Algemene Beschouwingen zullen we daar alle bewindspersonen persoonlijk op aanspreken. Wát doet u met de wijken?’

En de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten?

‘Een schrijnend voorbeeld van wat er gebeurt als het beleid onduidelijk is geworden. Burgers zien door de bomen het bos niet meer. De AWBZ is te duur geworden, omdat er dingen uit worden betaald die daar niet uit betaald horen te worden. Dan moet je kijken: door wie moeten ze wél worden betaald? Door de mensen zelf? Alleen als ze dat kunnen. Deels moet het ook uit een andere begroting komen. Dat moet het kabinet met elkaar oplossen en niet alleen op het bordje van Jet Bussemaker leggen. Maar zij moet ook om hulp vragen, anders wordt het een soort waterbed. Dan wordt huiswerkbegeleiding voor kinderen met autisme of adhd bijvoorbeeld wegbezuinigd, zodat de kosten van VWS naar beneden gaan. Maar die komen dan straks bij Onderwijs of Sociale Zaken weer omhoog! Daarom moet het kabinet als geheel optreden, tégen de verkokering.’

‘Politiek is een beweging. Als je naar beneden gaat, kun je ook weer omhoog’

Dat blijft lastig, met zo’n coalitie. ‘Ja, maar ik vind dat het kabinet ook sterke voorstellen heeft gedaan. Heel verstandig dat de BTW niet omhoog gaat, dat de koopkracht niet omlaag gaat.’

Waarom blijven veel Nederlanders zo ongerust? ‘Op de vraag “Bent u gelukkig?” hebben nog nooit zó veel mensen zo’n hoge score laten zien als nu. Toch is er veel boosheid en ongerustheid. Het idee dat het slechter wordt, dat soort achteruitgangdenken zie je bij Wilders, Verdonk en de SP. Ik denk dat je uiteindelijk meer mensen aanspreekt met een, wat ik noem, vooruitgangagenda; met perspectief voor de kinderen en kleinkinderen. Maar je kunt pas vooruitkijken als je niet onzeker bent en je niet onveilig voelt. Je moet weten dat je veilig bent in je buurt, dat je een huis kunt huren of kopen en dat je kinderen daar ook weer toe in staat zullen zijn. Daar moeten wij zekerheid bieden. Rita Verdonk zegt dat ook, maar ze doet het niet. Geen van haar wetten is geslaagd; haar enige concrete voorstel gaat over Sinterklaas. Dat slaat nergens op.’

U lust haar rauw? ‘Ja! Niet om haar uit te sluiten, want waar we kunnen samenwerken, graag. Maar nu heeft ze zo’n smalle boodschap – daar gaan we het als land niet mee redden.’

Kan de Partij van de Arbeid wel zekerheid geven?

‘Als je bedenkt dat we amper vier jaar geleden met zijn allen op het Malieveld stonden te demonstreren tegen de bezuinigingen van het kabinet. Dat Zalm daar stond met al zijn arrogantie, en De Geus... Die hele sfeer is omgekeerd, dankzij de PvdA.’

En de SP? U zegt kritische dingen, terwijl ú voor samenwerking bent.

‘Ja, grappig dat daar een hele discussie over ontstond, nadat ik in een interview had gezegd dat ik de verhoudingen wilde normaliseren. Vroeger heerste er een sfeer waarin het voor ons *not done* was om moties van de SP te ondertekenen. Dat is veranderd. We hebben geprobeerd samen met de SP in het kabinet te komen. En nu komt dat oude vijandbeeld weer op. Dat vind ik niet goed. De rechterflank van de Tweede Kamer is al zo groot; voor de krachtsverhoudingen in de Kamer is het van belang dat we samenwerken. Ik zeg er wel bij: ook de SP zullen we gewoon bestrijden op de punten waarmee we het oneens zijn.’

Gezinnen en werkenden krijgen veel steun.

En ouderen? ‘Degenen die het minst vooruit kunnen komen, willen we het eerst helpen. Dus we moeten jonge mensen helpen om een toekomst te bouwen, én we moeten zorgen dat ouderen verzekerd zijn van een zorgeloze oude dag, zorgen dat de AOW betaalbaar blijft. Er zijn forse investeringen gedaan in de thuiszorg, in verzorgings- en verpleeghuizen. Ook zijn enorme stappen gezet in het streven naar meer ruimte en privacy: eigen kamers in verzorgingstehuizen.’

Dus het gaat best goed? ‘De dingen die wij graag willen, daar wordt hard aan gewerkt. Werkenden en gezinnen met kinderen – waar Jacques Tichelaar zich zo sterk voor maakte – gaan erop vooruit. Dat geeft houvast én vooruitgang. Die zegeningen mag je tellen. Maar in de politiek moet je nooit achteroverleunen. Het kabinet kwam langzaam op gang, nu zijn ze op toeren, maar ik wil ze in de versnelling. Er is zo veel te doen: investeren in het beroepsonderwijs, mensen met een handicap kansen geven op werk, de buurten verder verbeteren, nog harder werken aan een schoon Nederland en weg, echt wég met de verkokering. In de politieke beschouwingen ga ik het kabinet op deze en andere punten opdrachten geven. Ik ga ervan uit dat ze die met verve zullen uitvoeren.’ ■

Zie voor resultaat algemene beschouwingen www.pvda.nl

Werf nú een lid en ontvang gratis het boek:

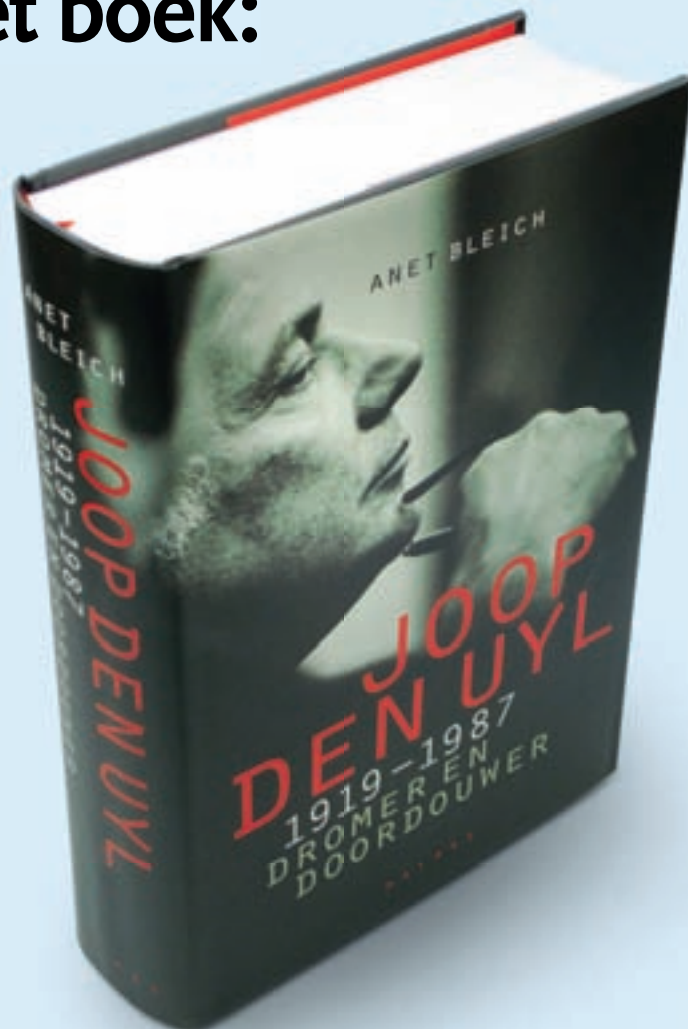
Joop den Uyl: Dromer en doordouwer t.w.v. € 35,-

De PvdA werkt aan een sterk, groen en sociaal Nederland. Daar strijden we voor in het kabinet, de provincie, Europa en de gemeenten. Om die ideale samenleving te bereiken hebben we uw steun nodig. Want samen staan we sterker. Meer leden betekent: meer draagvlak in het land, actievere afdelingen en een betere financiële positie. Meer leden betekent: een nóg sterkere sociale partij.

Als we nú allemaal één lid werven, worden we de grootste partij van Nederland

Vraag nú uw buurman, vriendin of schoonvader om lid te worden. Draag uw steentje bij en werf één van die nieuwe leden die de partij zo hard nodig heeft. U ontvangt dan gratis het boek Joop den Uyl: dromer en doordouwer van Annet Bleich t.w.v. 35,-*. Het nieuwe lid kan aangemeld worden op www.pvda.nl/nieuwlid of via onderstaande bon: Partij van de Arbeid, Antwoordnummer 3989, 1000 PA Amsterdam.

* Deze actie loopt tot 31 december 2008 maar ook daarna zijn nieuwe leden natuurlijk van harte welkom!

ANTWOORDKAART

JA, ik wil dat Nederland sterk, groen en sociaal wordt. Ik breng een nieuw lid aan en ontvang graag het boek: Joop den Uyl: dromer en doordouwer!

Gegevens nieuw lid:

Naam
Adres
Postcode
Woonplaats
Geboortedatum
Telefoon
E-mail
Bank- of gironr.

Ik machtig de PvdA tot wederopzegging het volgende contributiebedrag per maand af te schrijven:

Plaats
Datum
Handtekening

Gegevens lid:

Naam
Postcode

Woonplaats
Relatienummer

Bij ondernemerschap denken nog te veel mensen aan grote, rijke bedrijven als Shell en Philips, waar de machteloze werknemer tegen moet worden beschermd. In werkelijkheid wordt 70 procent van de Nederlandse werkgelegenheid gecreëerd in het midden- en kleinbedrijf (MKB). Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het MKB de banenmotor van ons land blijft?

Het groeiend legioen van kleine ondernemers

Nederlanders zijn een ondernemend volk. Meer mensen zetten de laatste jaren de stap om voor zichzelf te beginnen. Tegelijkertijd blijven dat steeds vaker eenmanszaken. Slechts één procent van alle Nederlandse ondernemingen heeft meer dan 250 werknemers in dienst. Volgens ondernemersorganisatie MKB-Nederland durft ruim de helft van de MKB-ondernemers de risico's van het aannemen van personeel niet aan. Uit een onderzoek van het ministerie van Economische Zaken blijkt dat deze terughoudendheid deels verklaard wordt door de vrijheid van een eenmanszaak. Maar ook regeldruk, de kosten en verantwoordelijkheden die gepaard gaan met personeel, spelen een grote rol. De PvdA werkt al lang aan het terugdringen van de administratieve lasten voor ondernemers. Ook in het kabinet, bijvoorbeeld met de regiegroep Regeldruk, waarmee de ministeries van Economische zaken en Financiën Nederland voor ondernemers proberen te 'ontregelen'.

WERKVERZEKERING

Een van de adviezen van de commissie Bakker, in het leven geroepen om de werkgelegenheid te vergroten, is het omvormen van de Werkloosheidswet (WW) naar een werkverzekering, waarbij een werknemer na ontslag niet in de WW belandt, maar in het eerste half jaar zijn loon doorbetaald krijgt en de werkgever de werknemer begeleidt naar ander werk. Een dergelijke regeling is misschien wel realistisch voor een bedrijf als Shell, voor een MKB-er wordt op die manier de drempel om (meer) personeel in dienst te nemen alleen maar groter. Dat leidde tot protest van veel MKB-ers.

Volgens Dominic Schrijer, PvdA-wethouder in Rotterdam en lid van de Commissie Bakker, is de kritiek van het MKB deels terecht. 'Het is voorstelbaar dat sommige adviezen, die voor grote bedrijven prima werken, voor een MKB-er financieel niet haalbaar zijn. Daar moet een specifieke oplossing voor gevonden worden. Je kunt denken aan een collectieve verzekering. Maar volgens Schrijer is de focus op ontslag niet juist. 'Het allerbelangrijkste wat er uit de commissie Bakker is gekomen, is dat we iedereen nodig hebben. Tussen 2010 en 2020 krimpt de beroepsbevolking, vanaf 2010 gaan er meer mensen met pensioen dan er op school zitten. We moeten alles op alles zetten om iedereen de arbeidsmarkt op te krijgen, mensen die nu parttime werken te stimuleren meer uren te werken en we moeten mensen stimuleren om minder snel met werken te stoppen.'

GOED PERSONEEL GEZOCHT

Maar om de arbeidsparticipatie op de lange termijn op peil te houden, om alles betaalbaar te houden, zullen er volgens Schrijer nog harde noten gekraakt moeten worden over de omvorming van de WW en het doorwerken na de 65. Dat laatste heeft veel aandacht gekregen en zal bij de volgende verkiezingen zeker een item worden. De omvorming van de WW moet er volgens de commissie Bakker voor zorgen dat alle prikkels gericht zijn op het aan werk helpen en houden van mensen. 'Werklozen raken steeds moeilijker aan de slag naarmate ze langer werkloos zijn. Dat moeten we voorkomen.' Schrijer ziet dat ook in de praktijk 'Als wethouder hoor ik nooit van ondernemers: "Help me van mijn personeel af" ik hoor altijd: "Hoe kom ik aan goede mensen?"'

MEDIA

'MKB wil niet voor alle ziekteverzuim betalen'

Uit NRC Handelsblad, 26 maart 2008

Werkgevers willen niet meer betalen voor bijvoorbeeld verzuim door sport- en vakantieblessures. MKB-Nederland, de brancheorganisatie voor het midden- en kleinbedrijf, vindt dat werknemers zelf moeten opdraaien voor de kosten van langdurig verzuim door bijvoorbeeld sportblessures. De vakcentrales zijn hier faliekant tegen.

MKB-Nederland heeft een lijst opgesteld met situaties waarin duidelijk wordt aangegeven bij wie de verantwoordelijkheid voor ziekteverzuim ligt. Zo willen de werkgevers bijvoorbeeld niet betalen voor verzuim door sport- en vakantieblessures, roekeloos rijgedrag en plastisch chirurgische ingrepen zonder een medische noodzaak. Ook alcohol- en drugsgebruik staan

op het lijstje. Werknemers zouden zich moeten kunnen verzekeren tegen het risico van ziekteverzuim dat hierdoor wordt veroorzaakt.

Het afgelopen jaar meldden zich 1,6 miljoen mensen ziek als gevolg van een sportblessure, botbreuk bij de wintersport of een huishoudelijk ongeluk. In een gemiddeld MKB-bedrijf van zeven medewerkers betekent dit een uitval van twee werknemers, aldus de organisatie. De werkgever is verplicht bij uitval van een werknemer het loon twee jaar lang door te betalen.

ADMINISTRatieve LASTENDRUK

Pauline Smeets, PvdA Tweede-Kamerlid en woordvoerder MKB, heeft dezelfde ervaringen. 'Het eerste wat ik hoor bij het MKB is "Hoe kom ik aan goede mensen?"' De eerste zorg is dus om zo snel mogelijk meer mensen aan de slag te krijgen en te zorgen voor goed personeel. Maar niet iedereen wil personeel, volgens Smeets is het vaak een bewuste keuze om een eenmanszaak te blijven. 'Voor de mensen die wel willen groeien, is de administratieve lastendruk een reden om geen personeel te nemen, maar veruit de grootste reden is het feit dat de werkgever verantwoordelijk is wanneer een werknemer ziek wordt, dat is echt het zwaard van Damocles dat boven ondernemend Nederland hangt. Dat is iedere keer iets dat terugkomt, het is iets wat de sociale partners met name voor het MKB weer op de agenda moeten zetten.'

NIEUWE VORMEN VAN SAMENWERKEN

Smeets ziet steeds vaker nieuwe vormen van samenwerken. 'Ik zie niet langer alleen het klassieke beeld van werknemer en werkgever. Er ontstaan netwerken van zzp-ers, niet in alle branches, maar je ziet het bijvoorbeeld veel in de ict. Door de jaren heen zie je ook dat grotere bedrijven meer gaan werken met een kern van vaste werknemers en een schil van flexibele werknemers daarom heen, van zzp-ers of uitzendwerkers.' Tegelijkertijd wil of kan niet iedereen zelfstandig worden. 'Je ziet het bijvoorbeeld in de bouw, stukadoors en timmermannen die zelfstandig worden omdat ze dan vrijer zijn en meer verdienen. Prima vaklui, maar bij wie het erg tegenvalt wat er allemaal bij komt kijken aan administratie. Die mensen raken van de regen in de drup.' Waar Smeets zich bovendien zorgen over maakt, is de groeiende groep intermediaire bureautjes. 'Zij zeggen tegen zzp-ers "werk jij maar lekker zelfstandig, wij doen de rest". Maar dan zit er weer een schakel tussen, waar ook geld naartoe gaat. Daar ben ik huiverig voor, die zzp-ers hebben niet de veiligheid van een vast dienstverband, maar dragen wel weer geld af aan zo'n bureau. Het is een diffuse vorm waar we weinig zicht op hebben.'

SCHAF LOONBELASTING AF

Juist omdat de arbeidsrelaties aan het veranderen zijn stelt Hans Adriani, lid van de Rode Ondernemers, een PvdA-netwerk, voor om het huidige systeem van loonbelasting af te schaffen. 'Het is te veel gericht op de traditionele werknemer-werkgever relatie, terwijl de arbeidsmarkt steeds diverser wordt. Voor elke subgroep wordt een nieuwe regeling in het leven geroepen, waardoor je een ondoordringbaar woud aan regelingen krijgt en de groepen tegelijkertijd niet gelijk zijn.' Adriani noemt als voorbeeld de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (Waz). 'Deze wet was gericht op zzp-ers en kleine ondernemers en is inmiddels weer afgeschaft omdat het onbetaalbaar bleek. Van de 20.000 die ik indertijd per jaar verdiende ging er 4,500 naar de Waz, dat komt omdat de solidariteit door een hele kleine subgroep gedragen moest worden.' In plaats van de loonbelasting en werknemerspremies betaalt in het voorstel van de Rode Ondernemers iedere werkende, ongeacht of dat in loondienst, als zzp-er of als ondernemer is, over zijn persoonlijke inkomen een Maatschappelijke Bijdrage, afhankelijk van de hoogte van het inkomen. Zo draagt iedere werkende bij aan de collectieve voorzieningen en heeft daar dus ook toegang toe. 'Op die manier houden we de voorzieningen betaalbaar en wordt de solidariteit voor en door alle werkende gewaarborgd.' ■

Zie ook www.pvda.nl/arbeid voor meer discussie over de toekomst van onze sociale zekerheid

Start | Zoek | Contact

DISCUSSIE Op pvda.nl discussie over de stelling: Het is niet realistisch om van MKB-ers te eisen dat ze ontslagen werknemers een half jaar doorbetalen en begeleiden van werk naar werk, dat moet een verantwoordelijkheid voor de overheid blijven.

Er reageerden veel ondernemers, die het bijna allemaal eens zijn met de stelling. Maar niet alleen ondernemers mengden zich in de discussie zoals **P.C. van Bolderick**: 'Als relatiebeheerder en consultant van een Poortwachtercentrum (waar werkgevers elkaar bij de reïntegratie van werknemers helpen, red.) ben ik van mening dat je de kleine werkgever niet op kan zadelen met deze

lastenverzwaring. De motor van de economie gaat dan haperen!' Slechts enkelen waren het niet met de stelling eens, zoals **H.T. Stavenga**: 'Ik mis de nuance in de meeste reacties. Het lijkt alsof het MKB wel loyale vakmensen in vaste dienst wil nemen om een kwalitatief goed product te kunnen leveren, maar niet bereid is om de consequenties van zo'n vast dienstverband te nemen.

Ik ben het dan ook oneens met de stelling. Als je vakmensen aan je wilt binden, zul je ook in je arbeidsvoorwaarden iets moeten kunnen bieden. Zeker wanneer er sprake is van schaarste op de arbeidsmarkt.'

DISCUSSEER MEE OP WWW.PVDA.NL
> DISCUSSIE

Na een aantal pittige verkiezingscampagnes was het even rustig, maar nu met een reeks verkiezingen voor de boeg krijgt iedereen er weer zin in. Op 20 september gingen tweehonderd afdelingen de straat op. Maar er waren ook afdelingen die permanent in touw bleven. Wat was hun geheim?

Henk Oosterhuis, campagnecoördinator,
raadslid en fotograaf in Stadskanaal

‘Laten zien dat we er niet alleen in verkiezingstijd zijn’

‘We doen veel aan permanente campagne. We werken nu aan een folder met daarin onze verantwoording over wat we in de raad doen en waarom we onze beslissingen nemen. Naast ons verantwoorden willen we laten zien dat we er niet alleen in verkiezingstijd zijn. Tijdens de laatste campagne hoorde ik mensen tegen de kraam van het CDA roepen: “Hé zijn jullie er nu ook, de PvdA staat er altijd.” We zijn er om mensen te vertegenwoordigen, dus moet je ze opzoeken en contact houden. We zijn dus veel op straat, tussen kerst en oud en nieuw staan we er ook altijd om erwtensoep uit te delen, dat is nu echt een traditie. Binnenkort gaan we ook weer canvassen. Niet om folders in de bus te gooien, we bellen van deur tot deur aan. Dat is een hele klus, daar doen we weken over. Ook organiseren we regelmatig een politiek café dat telkens volle zalen trekt. We zijn niet tevreden met het materiaal van het partijbureau, het is te weinig en te duur. Wij bestellen meestal zelf lokaal onze spullen. Kleine uitdeel dingen als de condooms van de JS, dat werkt goed, wij hadden op een gegeven moment een jongen en een meisje aan de stand die vroegen of ze er twee mochten, ik heb ze een handvol gegeven en ze een prettig weekend gewenst.’

Diederik Samsom, in de Tweede-Kamerfractie verantwoordelijk voor de permanente campagne.

‘We gaan met z’n allen de straat op!’

‘We gaan de permanente campagne nieuw leven in blazen, onder de naam PvdA@work. Dat is de basis van een hernieuwde start voor de komende tweeënhalf jaar, van de Waterschapsverkiezingen in november tot de verkiezingen van het Europees Parlement in 2009 tot de Gemeenteraadsverkiezingen in 2010 en de Tweede-Kamerverkiezingen in 2011. We gaan niet alles opnieuw uitvinden, dat is ook niet nodig. We gaan de successen uit het verleden herhalen met

hernieuwde intensiteit. We gaan meer de straat op en debatten organiseren met leden, Tweede Kamerleden en bewindspersonen. Ook blijven we inhoudelijke voorstellen doen, waarbij we bepaalde onderwerpen die we belangrijk vinden, vasthouden en waarbij we inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Voor de landelijke kick-off ‘PvdA: een goede buur(t)’ op 20 september had een ongekend aantal afdelingen zich aangemeld. We hadden

eigenlijk te weinig Kamerleden om overal heen te sturen. Daarvoor zouden we tweehonderd Kamerleden moeten hebben. Misschien na de volgende verkiezingen? Er blijkt in de partij een grote behoefte te zijn om met meer zelfvertrouwen de straat op te gaan. Daar heeft het de laatste tijd door omstandigheden en tegenwind, misschien een beetje aan geschort. Het is nu erop of eronder, we gaan met z’n allen de straat op!’

Lisette Raaphorst,
fractiemedewerker van de PvdA Haarlem

‘Elke maand een activiteit’

‘Wij noemen onze permanente campagne-activiteiten de Buitenboordmotor. Een paar jaar geleden hebben we besloten dat we zichtbaar moeten zijn en blijven.

De laatste twee jaar hebben we maandelijks een activiteit gehouden; wijkbezoeken, canvassen. We enquêteren ook veel, altijd korte vragen en hoogstens vier, zodat je maar een minuutje van iemands tijd nodig hebt. Met onze acties en de input van de mensen die we spreken, genereren we publiciteit en inhoudelijk nemen we het mee naar de raad. Ook gaan we aan de slag met problemen die we ter plekke tegenkomen, en koppelen we dit terug bij de mensen die we spraken. In de toekomst willen we onze activiteiten nog meer koppelen aan inhoudelijke thema’s. Ook wordt de band tussen fractie en bestuur door de samenwerking in de Buitenboordmotor hechter.

Het is wel moeilijk om vrijwilligers te vinden, het zijn vooral de fractie en het bestuur die de activiteiten dragen. Dat is wel een voordeel als je een grote afdeling bent. Voor kleine afdelingen is het vaak moeilijk om dingen van de grond te krijgen. Het partijbureau zou daar een actievere rol in kunnen hebben, bijvoorbeeld door het opzetten van actieve netwerken die ook stand houden buiten campagnetijd. Inhoudelijk is een landelijke actie als de PvdA@work erg prettig. Ook wij doen er ons voordeel mee, want we pakken het aan en gaan er mee aan de slag. Op dat moment laten we ons even voeden door de landelijke stroom. Daar zijn we absoluut blij mee.’

Bart Pauwels, student en raadslid in Gertruidenberg

‘Successen uitventen’

‘Na zoveel verkiezingen achter elkaar was iedereen een beetje campagne-moe. Maar vijf maanden geleden hebben we een bakfiets gekocht en die rood geverfd, daarmee gaan we de straat op, met mensen in gesprek. We zijn een kleine afdeling van 35 leden, waarvan er 10 actief zijn. We zouden best wat meer mensen kunnen gebruiken, maar we hoeven nu ook weer niet met z’n honderden bij de buurtsuper te gaan staan, drie is echt genoeg.

Ik zie permanente campagne heel breed. Over hoe we onszelf het beste kunnen laten zien heb ik een plan geschreven. Dat is onder andere door aanwezig te zijn bij avondbijeenkomsten waar je als raadslid voor wordt uitgenodigd, regelmatig op markten en pleinen te staan, publiciteit te zoeken. Verder gaan we een flyer maken waarin we laten zien wat we hier lokaal de afgelopen jaren hebben bereikt en wat we nog willen. We zitten hier nu in de coalitie, we doen nu iets waar we zolang naar uit hebben gekeken, onze successen moeten we uitventen. Het is bovendien goed om te laten zien dat het misschien landelijk niet al te goed met de PvdA gaat, maar dat we lokaal goede dingen bereiken.

De reacties zijn positief, we hebben een populaire fractievoorzitter en het helpt om bijvoorbeeld bloemen uit te delen of in december kerstkransjes en warme chocolade. We vragen bewust niet te veel van mensen, we gaan niet met ledenwerfformulieren de straat op. Waar ik erg blij mee ben, zijn de lijsten met meestgestelde vragen en de bijbehorende antwoorden die we vanuit het partijbureau krijgen. Dat is echt een goed idee, vooral voor mensen die er wat minder inzitten.’

Jan Hamming, vice-voorzitter van het partijbestuur

‘Faciliteren en inhoudelijk voeden’

‘Als partijbestuur moeten we zorgen dat het permanente campagnevoeren goed gefaciliteerd wordt. Ook is het erg belangrijk om de permanente campagne inhoudelijk te voeden, om de belangrijkste thema’s te benoemen en scherp neer te zetten. Dat gebeurt in samenwerking met de fractie, bewindspersonen en lokale politici. Lokaal zijn we erg sterk en we willen de banden tussen het nationale en het lokale aantrekken. Die band was in de campagne tweeënhalfjaar geleden heel goed, maar we moeten het contact structureel beter onderhouden.

We hebben begin dit jaar heel intensief met de afdelingen gesproken over wat er anders en beter moet. Daar kwam onder andere uit dat de

informatievoorziening vanuit het partijbureau en Den Haag beter moet verlopen. Het partijbureau is niet voor niets heringericht. We luisteren goed naar de kritiek van de afdelingen en werken er hard aan om de punten te verbeteren, maar het heeft ook tijd nodig. Daarom zijn we ook zo blij met een succes als 20 september. Met meer dan 200 afdelingen de buurt in, zo moet het gaan! Alleen als we de krachten bundelen en samen focussen op de permanente campagne hebben we kans op succes.’ ■

Zie www.pvda.nl/opleidingen voor meer info over PvdA@work-opleidingsbijeenkomsten

Investeren én bezuinigen op de AWBZ, het Europees Kampioenschap voetbal en de Olympische Spelen; topinkomens en de marktwerking in de zorg. Het zijn allemaal onderwerpen die te maken hebben met de portefeuille van Jet Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

A portrait of Jet Bussemaker, a woman with blonde hair and blue eyes, smiling. She is wearing a dark blue blazer over a blue top. Her arms are crossed. The background is a warm, light-colored wall.

‘De zorg is geen markt’

Nederland steekt veel geld en energie in topsport. Sporters kunnen zich daardoor voorbereiden in de meest optimale omstandigheden. Maar in zijn algemeenheid beweegt de bevolking steeds minder. Waarom zo veel aandacht voor topsport? Jet Bussemaker: 'Driekwart van de extra middelen in deze periode investeren wij in breedtesport, we willen dat meer mensen meer gaan bewegen. Topsport is een enorme stimulans voor de breedtesport. Topsport heeft een bindende kracht in een gemeenschap, zie maar wat het Europees kampioenschap voetbal losmaakt in wijken en buurten in het hele land. Kijk naar de impact van de Olympische Spelen. De bindende kracht van sport, de impulsen die eruit voortvloeien voor de leefbaarheid in een gemeenschap, daar kunnen geen honderd nota's tegen op.'

Een hardloper in Suriname traint op weg naar de Olympische Spelen op de openbare weg in Paramaribo. Net zoals atleten uit andere ontwikkelingslanden ligt hij bij voorbaat op achterstand ten opzichte van de Nederlandse topsporters. Is het eigenlijk niet een ongelijke strijd zo? 'De verschillen tussen arme en rijke landen bestaan. Daar zijn we ons van bewust, en daarom investeren de minister van Ontwikkelingssamenwerking Bert Koenders en ik zestien miljoen euro om een nieuwe impuls te geven aan sportinitiatieven in ontwikkelingslanden. Er is nog iets anders: kijk eens wat een voorbeeld Lorna Kiplagat is voor de jeugd, zowel in Nederland als in Kenia waar zij vandaan komt. Zij heeft daar nu een sportschool voor meisjes terwijl zij zelf als meisje niet rennend gezien mocht worden. En wat een voorbeeld is de rechtsachter van het Nederlands elftal, Khalid Boulahrouz, voor Marokkaanse jongeren.'

De aangekondigde bezuinigingen van 800 miljoen euro in de AWBZ zijn voor de PvdA-fractie in de Tweede Kamer een van de belangrijkste politieke kwesties de komende herfst. Er bestaat daarover grote zorg bij de mensen. Hoe gaat u die zorg wegnemen? 'De wet Algemene Bijzondere Ziektekosten is in 1968 ontstaan en was bedoeld om zorg te garanderen voor mensen voor wie dat langdurig noodzakelijk is, meervoudige gehandicapten, bijvoorbeeld, of demente ouderen. In de loop der tijd is er steeds meer in de AWBZ gestopt wat er eigenlijk niet in thuis hoort. En daardoor komt, als we niets zouden doen, zelfs de zorg aan de meest kwetsbaren in gevaar. Een boodschappenservice kan voor ouderen van belang zijn, maar kan in veel gevallen ook anders worden georganiseerd en met andere middelen worden betaald dan uit de AWBZ. Sterker nog; het kan ook wenselijk zijn bijvoorbeeld doordat je op lokaal niveau sociale dienstverlening in de Wmo kan combineren met re-integratie via de WWB. Dat bedrag van 800 miljoen gaat dus over het afremmen van ongewenste groei, waarbij je je kunt afvragen of veel van die taken niet veeleer thuis horen in de Wmo, en dus door gemeenten kunnen worden georganiseerd in dorpen, wijken en buurten. Overigens bezuinigen we niet alleen op de AWBZ. Dit kabinet trekt ook 2,5 miljard euro extra uit voor de AWBZ. Er komt geld voor meer en kleinere kamers in verpleeg- en verzorgingshuizen en er komen zesduizend extra banen bij.'

'Ik wil minder managers, en meer mensen op de werkvloer'

Een van de moeilijkste politieke kwesties voor sociaaldemocraten is de marktwerking in de zorg. De SP ageert daartegen, en velen in de PvdA zijn ook verklaard tegenstander van marktwerking in de zorg. Minister Klink daarentegen is voorstander. 'Laat ik heel helder zijn. De zorg is geen markt en ik ben tegen vergaande marktwerking, maar in de zorg is er lang geen enkele rem geweest op de groei van de kosten. Tegelijkertijd waren er in de zorg veel instellingen en organisaties die niet cliëntvriendelijk werken, ook zonder marktwerking. Denk maar aan de grote instellingen die het belang van de eigen organisatie stellen boven de zorg of de wensen van de cliënt. En op mijn terrein, in de AWBZ, is er helemaal niet zo veel marktwerking. De SP blaast altijd erg hoog van de toren, maar is in essentie vreselijk conservatief. Zij steunen vooral aanbieders die graag meer geld willen om zo hun afzetmarkt te vergroten. Veel problemen zijn echter niet op te lossen met meer geld. Sterker, het leidt tot meer bureaucratie en meer management. Wat ik erg vind zijn de forse salarissen aan de top, kijk naar de thuiszorg. Als men daar, zoals is gebeurd, medewerkers vraagt salaris in te leveren moet men aan de top eerst het goede voorbeeld geven en dus zelf ook salaris inleveren. Voor mij staat de zorg voor de cliënten en het werk van de professionals centraal.'

Wat wilt u in deze kabinetsperiode bereiken? 'Ik hoop de positie van de individuele patiënt en professionals te versterken. De omslag in het denken moet in de uitvoering, in de dagelijkse praktijk zichtbaar worden. Dus voluit steun aan wijkverpleegkundigen van Buurtzorg die hun werk in de wijk, binnen eigen, kleine organisaties, weer opnemen. Gewoon weer op de fiets, naar de mensen die je kent, van wie je weet wat ze nodig hebben en niet die eindeloze bureaucratie van grote organisaties. Die wijkverpleegkundigen hebben het plezier in hun werk terug, verdienen meer dan in grote organisaties en de patiënten zijn beter af. Dus die initiatieven krijgen mijn steun. Ik wil de omslag maken naar minder managers, en meer mensen op de werkvloer. Naar meer tevreden patiënten en cliënten. Slechte instellingen die om een miljard meer vragen, blijven slechte instellingen.' ■

SPORT EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

In een 'beleidsbrief' aan de Tweede Kamer schrijven staatssecretaris Jet Bussemaker (Sport) en minister Bert Koenders (Ontwikkelingssamenwerking) dat sport heel goed benut kan worden in het kader van armoedebestrijding, vredesopbouw en welzijn in ontwikkelingslanden. De sportieve ervaring en kennis in Nederland kan in ontwikkelingslanden worden gebruikt om een eigen sport en spel structuur te ontwikkelen. De Verenigde Naties hebben in 2001 landen opgeroepen om in het kader van de Millennium doelstellingen zulke activiteiten op te zetten. De komende jaren is daarvoor een bedrag van 16 miljoen euro beschikbaar.

WETENSWAARDIGHEDEN, OPVALLENDE ZAKEN EN ACTUALITEITEN UIT DE REGIO, HET LAND EN UIT EUROPA

Kom naar de Europadag in Groningen

In november organiseert de PvdA-eurodelegatie weer een grote Europadag, namelijk in Groningen. Het programma bestaat uit workshops, debatten, optredens en een Europamarkt met PvdA-prominenten op de Vismarkt. PvdA-Europarlementariërs leke van den Burg, Thijs Berman, Emine Bozkurt, Dorette Corbey, Jan Cremers, Lily Jacobs en Jan Marinus Wiersma laten zien wat er bereikt is in het Europees Parlement, en welke uitdagingen nog voor ons liggen. We kijken hoe Fryslân, Groningen en Drenthe werk maken van Europese samenwerking. De kandidaten voor het lijsttrekkerschap van de Europese verkiezingen presenteren zich in een debat. Verder PES Activists uit Nederland en Europa, een optreden van een bekende artiest uit het noorden én speeches van Wouter Bos, Frans Timmermans, Mariëtte Hamer en Poul Nyrup Rasmussen.

Speciale aandacht gaat die dag uit naar het honderdste geboortjaar van Sicco Mansholt, een van de 'founding fathers' van Europa. De geschiedeniswerkgroep van de WBS herdenkt

zijn erfenis met een workshopprogramma, en er is een filmvertoning over het leven van Mansholt van de cineast Louis van Gasteren. Groningen, Huize Maas, 15 november, 11.30-

19.00 uur. Toegang is gratis, introducties zijn van harte welkom. Aanmelden: 0900-9553 onder vermelding van reserveringsnummer 5591. Meer informatie op www.pesdelegatie.nl.

Nieuwe voorzitter JS

Sven Stevenson (24, Utrecht) is sinds 1 September de nieuwe voorzitter van de JS. Stevenson wil het komende jaar aangrijpen om de discussie over de partijkoers te vertalen in een nieuw profiel voor de PvdA. 'Globalisering, vergrijzing en stijgende olie- en voedselprijzen hebben de onzekerheid onder burgers dramatisch vergroot. Iedereen kijkt naar de politiek voor een antwoord op deze nieuwe uitdagingen. Mijn PvdA is een partij die daarin het voortouw neemt. Een partij die duidelijk-

Discussieer mee over ons sociale zekerheidsstelsel in 2020

De PvdA moet aan de slag met de fundamentele politieke plaatsbepaling op de thema's Arbeid, Integratie en de toekomst van de Publieke Sector. Een discussietraject over arbeid resulteerde al in de resolutie over arbeid en participatie. Maar deze resolutie kan niet los gezien worden van een toekomstvisie op de wijze waarop we onze sociale zekerheid willen vormgeven. Want veranderingen op het gebied van arbeid, zoals meer flexibiliteit, leiden tot afnemende baanzekerheid en veranderende verhoudingen tussen bijvoorbeeld arbeid en zorg. Ons sociale zekerheidsstelsel moet deze veranderingen kunnen opvangen. We vragen u die toekomstvisie mede te bepalen aan de hand van drie scenario's. De scenario's zijn beelden van een mogelijke toekomst. Door verschillende scenario's te schetsen kunnen al aanwezige maatschappelijke trends en de mogelijke gevolgen van die trends in kaart worden gebracht. Door met u te debatteren over de scenario's proberen we een antwoord te formuleren op de dilemma's van de toekomst. Meer informatie: www.pvda.nl/arbeid

PvdA@Work Opleidingsbijeenkomsten

De komende maanden staat er weer een aantal verkiezingen voor de deur. Het is dus van belang dat de partij zich met overtuiging profileert, zichtbaar is, laat zien wat er is bereikt en waar nog aan gewerkt wordt. We moeten aan de slag om nieuwe gemotiveerde mensen te scouten voor de (permanente) campagne of het raadlidmaatschap in 2010. Daar gaat het bij de opleidingsbijeenkomsten van PvdA@Work om! Deze worden georganiseerd door CLB/PvdA-opleidingen en zijn voor iedereen die zijn/haar steentje wil bijdragen. Zaterdag 22 november in Meppel en Leiden en op zaterdag 29 november in Almelo en Den Bosch. Het programma van de opleidingsdagen ontvangt u begin oktober. www.pvda.nl/opleidingen en www.lokaalbestuur.nl

PvdA-Tube!

De PvdA heeft haar eigen Youtube-kanaal: PvdA-tubel. Met daarop verschillende filmpjes, van de inbreng van de PvdA in de miljoenennota, Ahmed Aboutaleb over werk, Ahmed Marcouch in Amsterdam Slotervaart tot Minister Ella Vogelaar op werkbezoek. Op het You-Tube kanaal zullen regelmatig nieuwe filmpjes worden geplaatst over de politieke actualiteit. Benieuwd? Ga naar www.youtube.com/pvda en schrijf jezelf in als vriend.

Rood om uit te delen

Gaat u regelmatig de straat op met uw afdeling? Op zoek naar materiaal om uit te delen? U kunt ook de **Rood** uitdelen! Stuur een mailtje naar rood@pvda.nl met het aantal exemplaren dat u zou willen ontvangen en u krijgt ze thuisbezorgd.

Gezocht: bijzondere projecten voor Suurhoff-penning

De Ko Suurhoff-penning is een twejaarlijkse onderscheiding voor een organisatie, bedrijf, persoon of instelling die zich, naar het inzicht van de jury, het meest verdienstelijk heeft gemaakt voor de emancipatie van ouderen in de breedste zin. De jury laat in haar oordeelsvorming naast originaliteit, het vernieuwende karakter en de ontwikkelingsgerichtheid, ook het element participatie door ouderen zwaar wegen. Ook telt mee in de beoordeling in welke mate het werk of het initiatief van de voorgedragen organisatie of persoon anticipeert op de vergrijzing van de samenleving.

Wij vragen uw medewerking bij het aandragen van projecten, organisaties, instellingen of mensen die naar uw inzicht voor de onderscheiding in aanmerking komen en de genoemde criteria bij de keuze van uw voordracht daarbij te betrekken. Suggesties kunnen tot uiterlijk 1 november worden aangeleverd op het partijbureau van de PvdA, postbus 1310, 1000 BH Amsterdam, t.a.v. Jan van der Meulen of per e-mail jvdmeulen@pvda.nl.

'Democracy, Populism and Minority Rights'

In juli presenteerden PvdA-europarlementariër Wiersma en zijn collega Swoboda in Wenen hun boek *Democracy, Populism and Minority Rights*. In het boek gaan academici en politici uit Europa in op het toenemende populisme en het gebrek aan respect voor minderheden in de uitgebreide Europese Unie. Daarnaast bieden ze oplossingen om radicalisering tegen te gaan. Wiersma en Swoboda zijn beiden vice-president van de meer dan tweehonderd leden tellende sociaal-democratische PES-fractie van het Europees Parlement en onder meer actief in de Commissie Buitenlandse Zaken. U kunt het boek vinden in de digitale bibliotheek op www.pvda.nl of via janmarinus.wiersma@europarl.europa.eu.

De PvdA maakt werk van werk

Voor de zandtijd politieke partijen maakte de PvdA een nieuw filmpje, deze keer over werk! Staatssecretaris Ahmed Aboutaleb vertelt over het belang van arbeid: 'De PvdA maakt werk van werk. Niet alleen omdat het brood op de plank levert, maar ook omdat het emanciperend werkt.' Aboutaleb vertelt over zijn persoonlijke ervaringen, over het 'opkонтij' dat sommige mensen nodig hebben om te gaan werken en over het belang van het aan het werk helpen en houden van oudere werknemers. Zie ook pvda.nl.

UITZENDINGEN

- 11-10 Ned. 2 15:54-15:57 22-11 Ned. 2 15:54-15:57
- 12-10 Ned. 1 17:50-17:53 30-11 Ned. 1 17:50-17:53
- 06-11 Ned. 1 17:50-17:53 06-12 Ned. 2 15:54-15:57
- 08-11 Ned. 2 15:54-15:57 11-12 Ned. 1 17:50-17:53
- 18-11 Ned. 1 17:50-17:53 20-12 Ned. 2 15:54-15:57

De strijd tegen sociale misstanden heeft de sociaaldemocratie altijd gekenmerkt. Die strijd was haar ontstaansgrond en is nog steeds de voornaamste reden van haar bestaan. Wouter Bos noemde onlangs integratie de nieuwe sociale kwestie. Een geschiedenislesje sociale kwesties.

De rode draad

De sociaaldemocratie ontstond aan het einde van de 19e eeuw. Het was de tijd dat de 'Sociale Quaestie' hoog op de politieke agenda was komen te staan. De parlementaire enquête in 1887, die hierop was gericht, bracht schrijnende situaties aan het licht in fabrieken en werkplaatsen. Ondanks het Kinderwetje van Van Houten (1874) bleek kinderarbeid nog steeds niet uitgebannen. Slechte arbeidsomstandigheden en diepe armoede gingen hand in hand. Het was de keerzijde van de industriële revolutie. Maar niet alleen in de fabrieken, ook op het platteland was er door een langdurige economische recessie in de jaren tachtig van de negentiende eeuw veel ellende.

SOCIALE WENDING

De 'Sociale Quaestie' leidde tot het ontstaan van allerlei socialistisch georiënteerde coöperaties om gewone mensen van goede zorg of betaalbare levensmiddelen te voorzien. Het leidde tevens tot de opkomst van socialistische partijen. In Nederland werd eerst de Sociaal-Democratische Bond in 1882 opgericht en in 1894 de Sociaal Democratische Arbeiders Partij. In haar strijdprogramma keerde de SDAP zich tegen kinderarbeid en sprak zij zich onder meer uit voor een achturige werkdag, betere arbeiderswoningen en een ongevallenverzekering. Maar ook binnen het heersende liberalisme van die tijd gingen verschillende stemmen op voor een sociale wending, in 1891 vaardigde de paus de sociale encyciek Rerum Novarum uit

en hield protestants Nederland het eerste Christelijk Sociaal Congres. Onder die druk kwam er sociale wetgeving tot stand. Het liberale kabinet-Pierson (1897-1901) werd wel het kabinet van de sociale rechtvaardigheid genoemd. In 1899 kwam de Arbeidswet (over arbeidstijden en -inspectie) tot stand en in 1901 de Ongevallenwet (regeling inkomstenderving bij een ongeval op het werk).

ANGST VOOR EEN SOCIALISTISCHE REVOLUTIE

De SDAP maakte tot 1939 geen deel uit van de regering. Toch was haar invloed niet te onderschatten. Vrees voor groei van de socialistische beweging of zelfs een socialistische revolutie was – niet alleen in Nederland - een belangrijke motor bij sociale wetgeving, ook al zaten sociaaldemocraten niet in de regering. Dat was aan het einde van de 19e eeuw zo, dat was direct na Troelstra's mislukte 'revolutiepoging' in 1918 zo en ook de uitbouw van de verzorgingsstaat tijdens de jaren zestig van de twintigste eeuw (Algemene Bijstandswet 1965; Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering 1967) kan men in hoge mate toeschrijven aan de poging van niet-socialisten om de socialisten op sociaal gebied de wind uit de zeilen te nemen.

FEMINISME

De SDAP zag de uitbreiding van het kiesrecht aanvankelijk als de belangrijkste manier om de emancipatie van de arbeidersklasse te verwezenlijken. Behalve als erkenning van maat-

1874

1882

1887

1894

1899 1901

1935

1874 Kinderwetje van Van Houten
1887 Parlementaire enquête naar de "sociale quaestie"
1882 Oprichting Sociaal-Democratische Bond

1894 Oprichting Sociaal-Democratische Arbeiderspartij.
1899 Arbeidswet

1901 Ongevallenwet
1935 Plan van de Arbeid
1946 Oprichting Partij van de Arbeid

schappelijke gelijkwaardigheid was het algemeen kiesrecht daarom ook van belang als middel om sociale hervormingen te kunnen realiseren. De SDAP was vanwege die gelijkwaardigheid ook voor het vrouwenkiesrecht, al moest zij aanvankelijk weinig hebben van het burgerlijk feminisme uit die tijd. De ongelijke maatschappelijke positie van man en vrouw was voor de SDAP geen apart strijdpunt: die ongelijkheid zou – net als zo vele misstanden – vanzelf verdwijnen bij de ineenstorting van het kapitalisme. Vrouwen moesten daarom het kapitalisme en niet de mannen bestrijden. Later, en zeker na de tweede feministische golf in de jaren zestig van de 20e eeuw, werd de gelijkwaardigheid van man en vrouw wel degelijk door de sociaaldemocraten omarmd als een zelfstandig doel om voor te strijden.

PLAN VAN DE ARBEID

Emancipatie en solidariteit waren de twee kernbegrippen in het sociaaldemocratisch antwoord op de sociale kwestie. Zij zijn het nog steeds. Die solidariteit moest wel worden georganiseerd en vanaf het begin van de 20e eeuw koos de SDAP definitief voor de reformistische weg van de stapsgewijze verbetering van het lot van de mensen op de onderste treden van de maatschappelijke ladder. In de periode tussen beide wereldoorlogen wist zij op lokaal niveau met wethouders als Wibaut, De Miranda (Amsterdam) en Drees (Den Haag) grote successen te boeken op het gebied van de volkshuisvesting en de bestrijding van armoede en werkloosheid. Op landelijk niveau wendde de partij, tegen de achtergrond van de grote economische crisis en het opkomend fascisme, de steven. In 1935 stelde zij het Plan van de Arbeid op. Oude socialisatieplannen werden opzij geschoven. Een gemengde economie werd geaccepteerd. Op basis van de nieuwe inzichten van de Britse econoom Keynes werden plannen geopperd voor zeer grote overheidsinvesteringen in de economie om werkgelegenheid te bevorderen. Concrete resultaten leverde het plan niet op, maar de SDAP had met dat plan wel een hoopvol en krachtig mobiliserend alternatief in handen voor het regeringsbeleid: 'Het moet, het kan; op voor het Plan!'.

AOW

Decennialang was het staatspensioen een van de belangrijkste doelen van de sociaaldemocraten. Om te zorgen dat vele ouden van dagen voor hun levensonderhoud niet langer meer in barre armoede zouden verkeren, streefden sociaaldemocraten naar een voorziening die een fatsoenlijk bestaan voor ouderen mogelijk zou maken. Die jarenlange strijd resulteerde uiteindelijk in 1947 in de door Drees ingediende Noodwet Ouderdomsvoorziening, die in 1957 zou worden omgezet in de Algemene Ouderdomswet (AOW). Heel veel ouderen waren zielsblij dat zij mochten gaan 'trekken van Drees'. De SDAP was toen inmiddels opgegaan in de PvdA (1946). De nieuwe partij maakte onder leiding van Drees tot 1958 onafgebroken deel uit van de regering, steeds samen met de Katholieke Volkspartij. Met de KVP was zij tegelijk in een electorale strijd gewikkeld om de katholieke arbeiders. Deze 'opwaartse rivaliteit' stimuleerde veel sociale wetgeving en legde een stevig fundament voor de verzorgingsstaat (naast de AOW, onder meer de Werkloosheidswet van 1952)

VERANDERINGSPROCESEN

Na de uitbouw van de verzorgingsstaat in de jaren zestig en zeventig van de 20e eeuw is wel opgemerkt dat de sociaaldemocratie aan haar succes ten onder zou gaan, omdat zij overbodig was geworden. De schrijnende sociale kwestie was immers opgelost? Er was inderdaad ontzettend veel verbeterd sinds het einde van de 19e eeuw. Maar net als toen dienden zich opnieuw grote structurele veranderingsprocessen aan. Toen was het de industriële revolutie. Nu zijn het de ICT-revolutie en de mondialisering. Opnieuw zal de sociaaldemocratie het voortouw moeten nemen om de keerzijde van deze ontwikkelingen - toenemende bestaansonzekerheid voor vele mensen – tegen te gaan. Nieuw is dat naast de sociaaleconomische problemen die de structurele veranderingen met zich meebrengen, door de toegenomen immigratie nu ook culturele verschillen een rol spelen. Die culturele problemen moeten worden erkend, ook al zouden de oplossingen voor ook die problemen wel eens voornamelijk op het sociaaleconomische vlak kunnen liggen. Werk aan de winkel voor de PvdA! ■

1946 1947 1951 1952 1957 1965 1967 1980 2000

1947 Noodwet Ouderdomsvoorziening
1951-1958 Kabinetten Drees
1952 Werkloosheidswet

1957 Algemene Ouderdomswet
1965 Algemene Bijstandswet
1967 Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering

1980 ICT-revolutie
2000 Nieuwe sociale kwestie: integratie

Van 13 november tot 25 november vinden voor het eerst op hetzelfde moment in heel Nederland de waterschapsverkiezingen plaats. Iedere Nederlander van 18 jaar en ouder mag stemmen. Ook de PvdA doet mee aan deze verkiezingen en rekt op uw stem!

PvdA Waterschaps

Waarom is de PvdA in de waterschappen belangrijk?

Over water en het waterbeheer worden politieke besluiten genomen die iedereen raken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de sterkte van onze dijken, de hoogte van de waterschapsbelastingen, de wijze waarop we omgaan met ons kwetsbare milieu. Daarom is het van het grootste belang dat de PvdA in het waterschap vertegenwoordigd is! De PvdA werkt aan een sterk, groen en sociaal waterbeheer! Maar de verschillende partijen die meedoen aan de waterschapsverkiezingen, denken hierover vaak anders. De PvdA wil dan ook dat er in de periode van 13 t/m 25 november 2008 zo veel mogelijk mensen stemmen om de PvdA goed vertegenwoordigd te laten zijn in de waterschapsbesturen.

Wat zijn de speerpunten voor de PvdA?

- **Solidariteit in de strijd tegen het water**
- De PvdA wil dat de kosten voor het waterbeheer worden verdeeld volgens het principe van 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'. De PvdA staat voor het meest ruimhartige kwijtscheldingsbeleid. Ook moeten de lasten voor de strijd tegen het water gelijkmatig over het hele land worden verdeeld.
- **Veiligheid voorop**
- Veiligheid van burgers en bescherming van huis en haard staan bij de PvdA voorop. Er moet hard doorgewerkt worden aan het klimaatbestendig maken van Nederland.
- **Voor een duurzaamheid waterbeleid**
- De PvdA staat voor waterbeleid waarin keuzes duurzaam en milieubewust worden gemaakt.

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de PvdA en andere partijen?

Traditioneel is het CDA de belangenbehartiger van de boeren. Het CDA geeft boeren een aanzienlijk voordeel ten opzichte van inwoners van dorpen en steden als het gaat om de lastenverdeling. Bovendien prefereren bij het CDA de boerenbelangen vaak boven de milieubelangen. De visie van de VVD wijkt op een flink aantal punten af van de PvdA. Bijvoorbeeld op het terrein van de waterkwaliteit vindt de VVD dat deze op orde dient te zijn, maar meer dan op orde is niet nodig, dat is onnodig duur. De VVD wil verder onderzoeken of de uitoefening van een aantal taken niet beter aan de markt kan worden overgelaten bijvoorbeeld bij de waterzuivering. Van oudsher is de VVD de belangenbehartiger van de bedrijven. Milieu en individuele burgers spelen een minder belangrijke rol. De termen 'kwijtscheldingsbeleid', 'solidariteit' en 'vervuiler betaalt' komen in de visie van de VVD niet voor.

Stem 13 t/m 25 november
voor een sterk, groen en sociaal waterbeheer!

verkiezingen 2008

DE WATERSCHAPPEN

In ieder waterschapsgebied spelen streekgebonden kwesties een belangrijke rol. Een verkiezingsprogramma in Friesland (Better for Wetter) is vanzelfsprekend anders dan dat in het Hoogheemraadschap van Delfland. Zo maakt de Friese PvdA zich in een twintig puntenprogramma hard voor 'sterk' water: 'It Wetterskip Fryslân zorgt jaarlijks voor twee weken natuurijs. Dat brengt de nodige winterpret met zich mee met als hoogtepunt een Elfstedentocht. (It wetterskip soarget jierliks foar twa wike natueriis. Dat bringt de noadige winterwille mei as hichtepunt in Alvestêdetocht.)'

Het Waterschap Rijn en IJssel heeft weer andere prioriteiten. Lijsttrekker voor dit waterschap is **Els Rutting**, lid van het dagelijks bestuur van het waterschap in de Achterhoek. Rutting noemt zichzelf een waterschapsbestuurder met een rood hart met een dikke groene natuurrand er omheen. 'Het probleem van waterberging zoals dat in het westen speelt, is voor ons van veel minder belang. Voor de Partij van de Arbeid in de Achterhoek is het kwijscheldingsbeleid van belang. Nu komt men alleen in aanmerking voor kwijschelding van de waterschapslasten wanneer men een inkomen heeft dat 10 procent lager is dan het bijstandsniveau. Die grens is voor ons te laag. Kwijscheldingsnormen moeten ruimhartiger worden.'

Wilt u meer info over de pvda en de waterschapschappen?

Ga dan naar de website van de PvdA en klik op waterschapsverkiezingen 2008. Hier vindt u onder welk waterschap u valt, welke kandidaten het betreffende waterschap heeft en wat de prioriteiten zijn in uw waterschap.

www.pvda.nl/waterschappen

A portrait of Jacqueline Cramer, a woman with short, wavy, light-colored hair, smiling. She is wearing a light blue jacket over a dark top and a necklace. The background is dark.

Jacqueline Cramer,
minister van VROM:

*'Dit kabinet streeft
naar een duurzame
ontwikkeling.
Duurzaamheid is
dé centrale opgave
voor de 21ste eeuw!'*

***Stem duurzaam!
Stem sociaal!
Stem PvdA!***

VAN 13 T/M 25 NOVEMBER
WATERSCHAPSVERKIEZINGEN 2008

PARTIJ VAN DE ARBEID

PvdA-leden over kinderopvang

Kinderen moeten maximale kansen krijgen om zich te kunnen ontwikkelen. Ouders moeten de keuze hebben om zorg te combineren met werk. Het ideaal van de PvdA is daarom helder: kinderopvang is een basisvoorziening. Hoe denken PvdA-leden erover?

Prima geregeld?

Drie dagen per week gratis kinderopvang voor iedereen met een baan en voor de overige dagen een bijdrage naar draagkracht. Dat is wat de PvdA wil. Zo staat het in het verkiezingsprogramma en aan die wens is niets veranderd. In het coalitieakkoord is – in onderhandeling met CDA en CU – een flinke stap richting dat ideaal gezet. In het regeerakkoord werd 800 miljoen euro uitgetrokken om de kinderopvang beter en betaalbaarder te maken. Later bleek een forse extra investering noodzakelijk om de sterke groei in de kosten te financieren. Deze groei komt deels door toename van de arbeidsparticipatie. Voor het andere deel komt de groei voort uit het omzetten van informele

in formele opvang (zoals de opa's en oma's die zich officieel hebben laten registreren als gastouders) en het feit dat sinds 2007 veel meer ouders met hogere inkomens gebruikmaken van de regeling. Om kinderopvang betaalbaar en toegankelijk te houden heeft het kabinet daarom maatregelen genomen ten aanzien van gastouderbureaus en gastouderopvang en wordt een hogere bijdrage van de ouders gevraagd. De PvdA wil hierbij de laagste en middeninkomens ontzien en gaat de gastouderopvang niet de nek omdraaien. Wel moet onbedoeld gebruik niet meer mogelijk worden, de PvdA staat voor een eerlijke regeling. De overheid draagt nog steeds het grootste gedeelte van de kosten van de kinderopvang.

'Ben je wel een goede ouder als je je kind ergens "dumpt"?'

Arjan de Rooij (43) staat voor de klas en is gemeenteraadslid in Groningen. Hij heeft een dochter van 4 (Inge) en zoon (Jan) van 7, die twee keer per week naar de naschoolse opvang gaan.

'We zagen er erg tegenop om onze kinderen naar de crèche, en later naar de naschoolse opvang, te brengen. Want ben je wel een goede ouder als je je kind ergens "dumpt"? Inmiddels zijn we helemaal van het idee af. De kinderen hebben het er enorm naar hun zin en ze worden er zeker niet minder van. Sterker, ze worden er beter van, omdat ze al vroeg leren dat er ook anderen zijn waar je rekening mee moet houden.'

Over de kwaliteit van de kinderopvang zijn we echt erg enthousiast. De leiders doen hun werk goed en doen erg leuke dingen met de kinderen. En alles is prima geregeld: mijn zoon heeft op woensdag judoles, de naschoolse opvang brengt hem en haalt hem op. De kinderopvang kost een hoop geld, maar daar hebben we voor gekozen: we willen immers graag alletwee werken. Als de kinderopvang veel duurder zou worden, kan het goed zijn dat één van ons moet stoppen met werken. Het is uiteindelijk toch een kosten-baten analyse. Maar ik ben er niet zo bang voor dat dat gebeurt.'

Renske Keur (37) is zelfstandig ondernemer. Zij is net verhuisd van Amsterdam naar Haarlem. Haar dochtertje (5) gaat twee keer per week naar de naschoolse opvang.

'Mijn dochter heeft het goed naar haar zin. Het personeel van de opvang is erg creatief en zet de kinderen niet zomaar in een hoekje bij wat speelgoed neer. In Haarlem is de opvang vrij groot, waardoor er in de zomer ook genoeg mensen aanwezig zijn en ze allerlei uitjes maken, bijvoorbeeld naar het circus. Soms vraag ik een extra dag aan, dat was in Amsterdam geen probleem en in Haarlem gelukkig ook niet. Een paar jaar geleden was de kinderopvang erg duur, maar sinds de nieuwe wet kinderopvang is het een stuk goedkoper geworden en zijn ook meer vrouwen gaan werken. Dat is een goede impuls geweest. Maar als de regeling te veel kost, is het goed om te kijken waar het geld terecht komt. Niet iedereen hoeft gesubsidieerd te worden. Daarnaast zou wat mij betreft de tussenschoolse kinderopvang standaard mogen zijn. Nu blijven sommige kinderen over en worden anderen tussen de middag door hun ouders opgehaald. In sommige landen blijven alle kinderen iedere dag over en daar is het ook vanzelfsprekender dat beide ouders werken. En de naschoolse opvang zou gewoon op de school moeten zijn in plaats van op een andere locatie: dat is voor iedereen handig.'

'Niet iedereen hoeft gesubsidieerd te worden'

Daniël Roos (39) is gemeenteraadslid in Amsterdam en directeur van Campus Nieuw West, een organisatie die ervoor zorgt dat jongeren in Amsterdam kennismaken met het bedrijfsleven. Daniël heeft een zoon van 8 en een dochter van 6, die één middag in de week naar de kinderopvang gaan.

'Ik ben erg tevreden over de kinderopvang. De kinderen hebben alle ruimte om te spelen en ze komen er altijd erg blij vandaan. Meestal willen ze helemaal niet eens mee terug naar huis! Omdat we ruim boven modaal verdienen, is de kinderopvang voor ons goed betaalbaar. Volgend jaar wordt het iets duurder, onder andere omdat de kinderopvang langer moet open blijven, van acht uur 's ochtends tot zeven uur 's avonds. Dat had voor mij niet hoeven. De PvdA zou er voor moeten zorgen dat er minder regels komen: er zijn zelfs regels voor hoe hoog de kapstokken mogen zijn! Verder zijn ook sportverenigingen prima in staat naschoolse opvang te bieden. Het is nu al mogelijk dat kinderen na school met een busje naar een voetbalvereniging worden gebracht en daar lekker voetballen. Het biedt voor ouders echter niet de fiscale voordelen die de reguliere kinderopvang wel biedt en daarom zien veel ouders ervan af. Dat is zonde, want kinderen bewegen veel te weinig en dit is een prima alternatief voor de reguliere opvang. De markt voor kinderopvang zou ten slotte voor veel meer partijen open moeten worden gesteld. Niet alleen voor sportverenigingen, maar bijvoorbeeld ook voor dansscholen. Er zijn genoeg meisjes die dansen hartstikke leuk vinden. Ik heb in de gemeenteraad een motie ingediend die dit mogelijk moet maken.' ■

'Er zijn te veel regels'

5 vragen aan...

Tekst Ottolien van Rossem Foto Vincent van den Hoogen

MARY FIERS (39) begon als operatieassistente, studeerde daarnaast beleid- en organisatiewetenschappen en was manager in een ziekenhuis en in de revalidatie- en verslavingszorg. Na het volgen van de Rosa-leergang werd ze actief in de afdeling Eindhoven, eerst als vrijwilliger, later als bestuurs- en raadslid. Sinds 2006 is Mary wethouder Wonen en Ruimte.

1 Typisch Mary? 'Ik hoor regelmatig dat ik veel in de stad en wijken te vinden ben en makkelijk toegankelijk en aanspreekbaar ben. Daar ben ik trots op. Ik heb een eigen website (www.eindhoven.nl/maryfiers) en beantwoord zelf mijn mails. Korte lijnen en directe communicatie daar houd ik van.'

2 Waar moet meer aandacht voor komen in de politiek? 'De belangrijkste opgave voor de PvdA is het dichten van de kloof tussen burger en bestuur. De kiezers zweven van partij naar partij, van Pim Fortuyn naar Rita Verdonk en Geert Wilders. Ze zoeken iets wat de gevestigde partijen hun niet bieden. Ik wil dat mensen weer trots zijn op de manier waarop het politieke bestuur is ingericht. Trots op de PvdA.'

3 Hoe beïnvloedt de politiek uw privéleven? 'Politiek is overal. Als ik aangesproken word als wethouder, maar niet aan het werk ben, dan zeg ik dat natuurlijk niet. De scheiding is moeilijk aan te geven, politicus ben je gewoon. Maar het levert me gelukkig meer energie op dan het kost.'

4 Waar heeft u slapeloze nachten van? 'Ik slaap goed, maar ik maak me wel zorgen over hoe gelaten iedereen is over het gebrek aan vertrouwen in politiek en bestuur en de PvdA zelf. Dat vertrouwen is toch ons fundament en ons bestaansrecht. Als je kijkt naar hoe weinig mensen er naar de stembus gaan of hoe negatief de mensen die nog wel stemmen, zich over de politiek uitlaten, dan is dat een zorgelijke ontwikkeling.'

5 Wat zijn uw ambities? 'Het vertrouwen van de burger weer terug winnen, moet de eerste ambitie van de politiek zijn. Dat begint met kleine dingen. Bijvoorbeeld het contact met de gemeente over een bouwvergunning of een aanvraag voor sportsubsidie moet soepel verlopen. De overheid reageert te vaak vanuit een bestuurlijke en papieren werkelijkheid, terwijl we mee moeten denken, signalen moeten oppakken en daar iets mee doen. Dat betekent niet: u vraagt wij draaien. Als het contact goed is, kun je juist goed uitleggen waarom je soms bepaalde beslissingen neemt.'

De strijd tegen misbruik,

In Nederland zijn er zeker honderdduizend zogenoemde 'MOE-landers (Midden- en Oost-Europeanen). De overgrote meerderheid daarvan is Pools, waarvan het grootste deel in Rotterdam en Den Haag woont. Die concentratie brengt de nodige problemen met zich mee. Rood sprak hierover met Rotterdamse PvdA-wethouder Hamit Karakus en met Nadine Vlotman, inwoner van Rotterdam.

Veel Polen worden ondergebracht in wijken waar toch al veel problemen zijn. Nadine Vlotman (30) woonde tot voor kort in één van die wijken, het Oude Noorden. Ze ondervond daar veel overlast van haar Poolse burens: 'Omdat ze vaak in de kassen of in de bouw werken, moeten ze al om drie uur 's ochtends opstaan. Dan zetten ze muziek aan, terwijl wij nog liggen te slapen. En er slapen er ook meer in het pand dan gebruikelijk is. Maar het is lastig hier iets aan te doen: ze hebben nu eenmaal een ander ritme en de panden zijn gehorig.' Karakus beaamt het verhaal van Nadine: 'Er zitten vaak veel te veel Polen in één woning. Om ze aan het gezicht te onttrekken wonen ze vaak met zijn tienden op zolder, in kleine hokjes gemaakt van schotten en zonder licht. Het zijn ruimtes waar normaal gesproken hooguit twee mensen wonen. Als ze dan midden in de nacht de trap af stommelen, is het niet verwonderlijk dat de mensen die er naast of onder wonen, er veel last van hebben.'

'Ik zie geen verschil met de eerste generatie Turken en Marokkanen. We maken dezelfde fout'

UITZENDBUREAU'S

Veel Polen zijn aangesloten bij malafide uitzendbureaus. Karakus: 'Hun werk is vaak gekoppeld aan huisvesting, waardoor ze in een afhankelijke positie terechtkomen. Werkgevers maken daar misbruik van: werkdagen zijn te lang, de lonen te laag en die worden soms niet of veel te laat uitbetaald.' De arbeidsinspectie zou daar volgens de wethouder veel beter op moeten letten en de overheid zou ervoor moeten zorgen dat uitzendbureaus gecertificeerd zijn. 'Op die manier kunnen we de goede en de kwade uitzendbureaus scheiden en weten de Polen ook met wie ze niet in zee moeten gaan. De branche is het met ons eens, maar minister Donner helaas niet.'

SPECIALE TEAMS

In Rotterdam is men hard aan de slag gegaan om deze problemen tegen te gaan. Karakus: 'Als stad accepteren we geen misbruik, uitbuiting en overlast. Daarom zijn er speciale teams opgezet die gericht controleren en op zoek gaan naar illegale situaties, ook als er geen klachten zijn. En als ze iets illegaals constateren, worden de huisjesmelkers gesommeerd hier snel iets aan te doen. De teams zitten de huisjesmelkers strak op de huid, ze weten dat Rotterdam niet met zich laat sullen.' Helaas is het nog niet mogelijk meteen een bestuurlijke boete uit te delen, maar als het aan Karakus en de Tweede Kamer ligt, komt daar snel verandering in. Karakus: 'Ik wil ze met boetes kunnen raken.'

geven de omliggende gemeenten echter niet thuis. Daarom geeft Rotterdam bij het systeem van tijdelijke huisvesting ook voorrang aan Polen die in Rotterdam werken.

OVERKOEPELEND BELEID

Door de Rotterdamse maatregelen is de situatie volgens Karakus al flink verbeterd. Toch moet er volgens de wethouder nog veel gebeuren. Naast het certificeren van uitzendbureaus, moet Donner afspraken maken met de werkgevers over hun verantwoordelijkheden: 'Zij halen de Polen naar Nederland en verdienen er een hoop geld aan. Dan moeten zij dus ook voor opleiding en huisvesting zorgen.' Daarnaast moet er een landelijk overkoepelend beleid komen over de komst van buitenlandse werknemers naar Nederland, met onder andere aandacht voor taal, scholing en gezondheid. Karakus: 'Het is niet de eerste keer en het zal ook niet de laatste keer zijn dat een stroom buitenlandse werknemers naar Nederland komt. Een deel van de Polen gaat zich hier absoluut vestigen. Omdat Polen ook deel uitmaakt van de EU, zijn ze niet verplicht een integratiecursus te volgen. Maar we moeten ze wel stimuleren te integreren en deel uit te maken van onze maatschappij.' Dat dit nog niet het geval is, werd ook Nadine Vlotman duidelijk: 'Als je bureaus overlast veroorzaken, praat je daar normaal gesproken over. Maar hoewel we elkaar altijd vriendelijk groeten, spreken we elkaars taal niet en kunnen we niet communiceren.' Volgens Karakus is een landelijk, overkoepelend beleid daar-

uitbuiting en overlast

Ook is de gemeente de MOE-landers beter gaan voorlichten om ze duidelijk te maken dat ze bijvoorbeeld niet zomaar met elk uitzendbureau in zee moeten gaan. Er worden folders uitgedeeld in kerken, buurtwinkels en er is een speciale Polen-site.

SPREIDINGSBELEID

Daarnaast werkt Karakus aan een beter spreidingsbeleid. De gemeente maakt afspraken met de corporaties over huizen die tijdelijk leeg staan. Iedereen kan zich bij de corporatie opgeven om voor zo'n woning in aanmerking te komen. De gemeente probeert de instroom naar bepaalde wijken te remmen door minder kamerverhuur toe te staan en in andere wijken juist weer iets meer.

Karakus zou het liefst zien dat de Polen over de hele regio worden gespreid. Tweederde van de Rotterdamse Polen werkt immers niet in de stad, maar in de regio. 'Het is dus ook hun verantwoordelijkheid,' meent Karakus. Op twee gemeenten na

om snel noodzakelijk: 'Ik zie geen verschil met de eerste generatie Turken en Marokkanen. We maken dezelfde fout. Laten we het debat niet elke keer opnieuw voeren. Laten we de discussie nu nog voor één keer aangaan en beleid maken. Met spelregels voor werkgevers op het gebied van opvang en integratie en een duidelijke beschrijving van hun verantwoordelijkheden.'

ROL PVDA

Karakus ziet voor de Partij van de Arbeid een belangrijke rol weggelegd bij het komen tot dit integraal beleid: 'Het gaat om de Polen die naar Nederland komen en worden uitgebuit door werkgevers en huisjesmelkers, maar ook om de mensen die in wijken wonen waar al veel problemen zijn en waar nu dus nog eens een nieuwe problematiek bij is gekomen. Dit mag de PvdA niet over zijn kant laten gaan. Met onze ministers en de wethouders en de grote gemeenten kunnen we veel meer doen. Als we dit goed kunnen afronden, mogen we daar trots op zijn.' ■

Alle Rotterdammers moeten zich thuis voelen in hun stad. Dat is de missie van de PvdA.

Peter van Heemst over de inspanningen die de fractie in Rotterdam levert om dat voor elkaar te krijgen.

Het Rotterdam-gevoel

Rake woorden sprak Wouter Bos op het PvdA-congres in Tilburg: 'Het vraagstuk waar alles samenkomt, is het integratievraagstuk (...). Het is de sleutel terug naar de harten van de mensen.'

Rake woorden omdat hij kraakhelder aangaf hoe de PvdA zich weer duidelijk verbinden kan met een groot deel van de bevolking. Het leggen van die verbinding is essentieel om van heel veel mensen het vertrouwen terug te krijgen, dat de PvdA landelijk op grote schaal lijkt te hebben verspeeld.

In een stad als Rotterdam zie, hoor en merk ik elke dag twee dingen:

Mensen willen zich thuis voelen in hun eigen buurt, in hun eigen straat. Ze willen zien dat het met de stad de goede kant op gaat. Maar er zijn ook veel zorgen, ergernissen en angst over de manier waarop dat in de praktijk van alledag verloopt.

Dat zijn de hoop én de zorgen van Rotterdammers met zeer uiteenlopende religieuze en etnische achtergrond. Een stevige en herkenbare opstelling in het integratiedebat is dus in het belang van elke Rotterdammer, wat hij ook gelooft, waar ook zijn roots liggen. Iedereen wil de toekomst met vertrouwen tegemoet kunnen zien.

De rake woorden van Wouter waren ook in zekere zin een correctie op zijn

eerdere oproep om rond de islam de polarisatie op te zoeken. Dat was en is een lijn die mij niet bijster aansprak.

Maar de toespraak op het congres is me wel uit het hart gegrepen. En sluit mooi aan bij de inspanningen die de PvdA in Rotterdam levert om het leven in onze stad in 'goede banen' te leiden. Dat is het eerste onderdeel van de missie die we in 2006 na vier jaar oppositie hebben geformuleerd: we willen er vanuit de PvdA Rotterdam aan bijdragen dat alle Rotterdammers, niemand uitgezonderd, zich thuis kunnen voelen in hun stad. Dat we allemaal hetzelfde 'Rotterdamgevoel' delen.

Het tweede onderdeel van onze missie is dat we vooral praktisch zijn bij het aanpakken van de problemen van een multi-etnische en multireligieuze stad. En daar ligt – vergeleken met de periode 2002-2006 – een wereld van verschil. Niet langer is het provoceren en kleineren van delen van de bevolking kenmerkend voor wat er in onze stad gebeurt. Wat centraal staat is het praktisch handelen.

Het derde element is dat we met een open oog kijken naar alles wat er in de stad verkeerd gaat of dreigt te gaan en dat we weten wat er leeft en speelt. Het vierde element van onze Rotterdamse aanpak is dat we een duidelijke

Bij kwesties als discriminatie, het oproepen tot haat en het beknotten van de vrijheid van mening gaat het volgens **Sadik Harchaoui** niet om integratie, maar om het handhaven van de rechtsstaat en de publieke orde.

Rechtsstaat!

Op het PvdA-congres van juni noemde Wouter Bos integratie hét 'vraagstuk waar alles samenkomt'. Het integratievraagstuk vraagt inderdaad blijvend dringende aandacht van politici. Door de hardnekkigheid van criminaliteit onder allochtone jongens of het onbeschofte gedrag een aantal hunner; intolerantie van radicale groeperingen voor andersdenkenden; hun weigering zich te conformeren aan basale eisen van de democratische rechtsstaat. Problemen die ook in de context van de medialogica om een snel antwoord verlangen. Toch kan tegelijkertijd de vraag worden gesteld of het zo effectief is alle maatschappelijke vraagstukken rond arbeid, zorg, emancipatie, tolerantie en cetera met integratie te verbinden? Om integratie als allesomvattend te 'framen'.

Globalisering brengt culturele en economische veranderingen met zich mee, inclusief demografische verkleuring die soms schril contrasteren met de behoeften van burgers aan houvast, geborgenheid en veiligheid. Gebrek aan responsiviteit van rijks- en lagere overheid, disfunctioneren van instituties als de jeugdzorg en de ontwikkeling van een *high* naar een *low trust society* complementeert de intensiteit van het onbehagen en de ontevreden-

heid van burgers. Burgers zijn de laatste jaren tevreden over hun eigen leven, niet over de samenleving, rapporteert het SCP. Naar objectieve maatstaven gaat het eigenlijk zo slecht niet met Nederland, met dé veiligheid, dé integratie. Maar het voelt niet zo! Hoe bestrijdt een politieke partij dus openhartig hardnekkige misstanden én versterkt zij het geloof in een gezamenlijke toekomst door te wijzen op de ook reële feiten van vooruitgang? Immigratie en integratie zijn onderwerpen die tot etnische spanningen en culturele fricties leiden. Een openhartig debat waarin politici moeilijke thema's niet schuwen, draagt bij aan de ontwikkeling van de samenleving. Dus ja, eerlijke verhalen blijven vertellen. Maar ongenueanceerd debatteren over integratie en migranten is meer dan het politiseren van een vraagstuk. Dan gaat het om ideologisering op basis van een vooraf ingenomen visie, waarbij niet feiten maar beelden centraal staan. Kenmerk van zo'n debat is het gesloten karakter ervan, waar tegenargumenten als 'politiek correct denken' worden afgedaan. Als deze opstelling in het publieke debat overheerst, richt dit 'integratieframe' zich alleen op het gebrek aan en de mislukkingen van integratie. Zo blijft dan bijvoorbeeld de snelle groei van de allochtone

overtuiging uitdragen en daarmee heldere grenzen stellen. Of het nu gaat om het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting, de emancipatie van vrouwen of het tegengaan van achterstelling en discriminatie: de PvdA hoort vooraan te staan in dat debat en doet dat ook! Het is meer dan vanzelfsprekend dat we geen mensen in publieksfuncties bij de gemeente willen hebben die weigeren vrouwelijke klanten een hand te geven. Of dat we bezwaar maken tegen een Rotterdamse advocaat die niet opstaat voor de Rechtbank. Zulke slechte voorbeelden kunnen we in onze stad niet gebruiken.

Het laatste element van onze aanpak is dat we bondgenoten zoeken. Groepen, organisaties en instellingen die met ons meewerken om emancipatie op gang te brengen en bewustwording te versterken. We zien dat het SPIOR, de koepel van islamitische organisaties in het Rotterdam-Rijnmondgebied, in eigen kring de discussie wil voeren over bijvoorbeeld eerwraak en gedwongen uithuwelijken. Een project dat zo succesvol is dat het ook in andere West-Europese steden navolging krijgt.

Met het integratievraagstuk valt in Rotterdam inderdaad alles samen. We doen er alles aan om alle Rotterdammers te laten zien dat de PvdA hun bondgenoot is en blijft om de stad een plek te laten zijn waar mensen zich kunnen ontwikkelen, waar ze kunnen zeggen wat ze op hun hart hebben, waar we een Rotterdam-gevoel willen delen en waar we stap voor stap de problemen die er zijn, opsporen en aanpakken. Zelfs in de profielschets voor de nieuwe burgemeester is dat terug te zien: we zoeken iemand die grenzen stelt aan wat wel/ niet kan én die ontwikkelingen en onderstromen weet te benoemen die onzichtbaar lijken, maar er wel toe doen. Want in een wereldstad die voortdurend verandert, is integratie nooit 'af'. ■

Peter van Heemst, fractievoorzitter PvdA Rotterdam

middenklasse – uit het oogpunt van emancipatie en economie goed nieuws – onopgemerkt omdat het debat moet gaan over de 'malloot' die niet voor de rechter wil opstaan. Daarenboven is dit 'frame' niet geschikt om het vertrouwen van burgers terug te winnen. Integratiebeleid gaat ook over symboliek, identiteit en gevoel en niet alleen over de buurt of de wijk.

Wil een politieke partij als de PvdA uit de spagaat komen, dan moet zij haar uitgangspunten stutten op het fundament van de democratische rechtsstaat. Rechtsstatelijk denken biedt een frame waarin alle inwoners in de samenleving worden ingesloten. De rechtsstaat is hét bindmiddel van een samenleving, gekenmerkt door etnische en culturele diversiteit, waarin zowel overheid als burger aan het recht is gebonden. Het legaliteitsbeginsel, de onafhankelijke rechter, het antidiscriminatieverbod, de mensen-

rechten, de vrijheid van onderwijs, meningsuiting, en de scheiding tussen kerk en staat zijn fundamentele voorwaarden voor de pluriformiteit van de samenleving. De overheid spreekt dan de burger op zijn gedrag aan. Met andere woorden, de rechtsstaat geeft ons gedeelde waarden en normen. Maatschappelijke vraagstukken kunnen beter niet met integratie, maar met de democratische rechtsstaat worden verbonden. In een goed functionerende democratie en vitale democratie gedijen burgerschap, zelfredzaamheid, sociale samenhang en solidariteit het best. De fricties van de multiculturele samenleving kunnen vanuit dit denken consistent worden beantwoord. Geweld plegen tegen homo's? Discriminatie op welke grond dan ook? Werknemers geen toegang geven tot de arbeidsrechter? Oproepen tot haat? Vooraf beperken van vrijheid tot expressie? Conflicten gewelddadig oplossen? Ontoelaatbaar, ontoelaatbaar en nog eens ontoelaatbaar! Hier gaat het niet om integratie, maar om het handhaven van de rechtsstaat en de

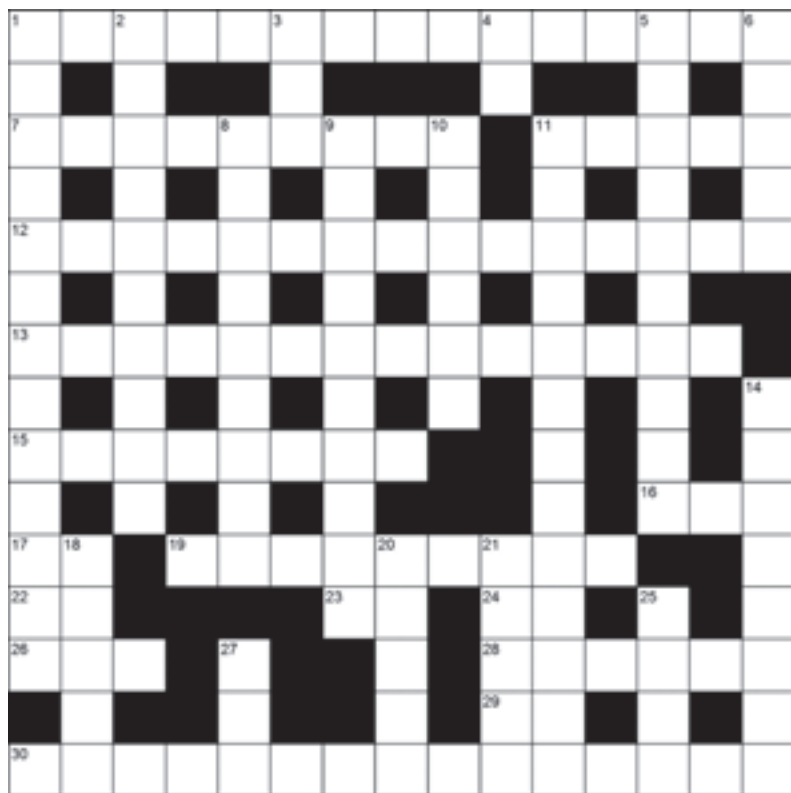
publieke orde, zonder aanzien des persoons en over etnische en religieuze grenzen heen.

In die zin heeft Wouter Bos natuurlijk helemaal gelijk: flauwekul dat de Amsterdamse politie korting geeft op een koranvertaling. Dat heeft niets van doen met gebrekkige integratie bij moslims, maar met onbegrijpelijke besluitvorming bij onze elite. De politie had korting moeten geven op de grondwet! Die is immers van ons allemaal. ■

Sadik Harchaoui is voorzitter Raad van Bestuur FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling

Zie www.pvda.nl/congres voor de congres toespraak van Wouter Bos

Breïnbreker 24

HORIZONTAAL: 1. Echtgenoot van onze fractievoorzitter komt zichzelf tegen (2+3+3+2+5); 7. Denkbeelden in het openbaar vervoer stoppen (9); 11. Zusterstad van Gomorra (5); 12. Nut(tige) momenten (15); 13. Snel verdient tussen oud en nieuw (9 + 5); 15. Zuurstofgebrek (8); 16. Stille Oost-Europeanen (3); 17. Hip binnen de lijnen (2); 19. Ezeltjeprik (9); 22. Hoort erbij (2); 23. Ons kleine landje (1+1); 24. Uitkomst (2); 26. Meelifter van VNO (1+1+1); 28. alle gekheid op een hoop (5); 29. Woonachtig (2); 30. Zwarte pietten (15)

VERTIKAAL: 1. Gymnastiek oefening voor luilakken (6+7); 2. Knappe letter (10); 3. Wonen er ook vrouwen op dat eiland? (3); 4. Goddelijke boodschapper met een A-status (1+1); 5. Ook al een concurrent (10); 6. Belangrijke taak van 30 horizontaal (5); 8. Aanzienlijke mis (9); 9. Samenscholen (10); 10. Jongen op de voorplecht (5); 11. Jurist op ontvoeringszaken? (13); 14. Routeplanner van Wouter? (8); 18. Geen Duitse neef (5); 20. Helder drankje (5); 21. Urineerde op de berg (5); 25. Oude vrouw met een fiets (4); 27. Geheugen van een boerderijdier (3)

Stuur uw oplossing **vóór 1 november** naar PvdA, redactie **Rood**, Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam. De winnaar ontvangt voor de herfst een PvdA-paraplu en een PvdA-sjaal.

DE PRIJSWINNAAR VAN DE BREÏNBREKER IN HET

VORIGE NUMMER IS: J. Goos uit Dokkum.

Het PvdA-verrassingspakket is onderweg.

OPLOSSINGEN BREÏNBREKER 23: **Horizontaal:** 1+2 vertikaal. Vele handen maken licht werk; 8. Kachel; 9. Cabine; 10. Elk; 11. Trip; 13. Rij weg; 15. Smid; 17. Doel; 18. Minima; 19. Greep; 21. Zaken; 23. In delen; 26. Lot; 27. Eet; 29. Plicht; 31. Trap; 33. NH; 35. Expositie; 36. Inleg; 37. Stef; 36. Salaris
Verticaal: 1. Vakwerk; 2. Zie 1 horizontaal; 3. Alles; 4. Dikke mik; 5. Nachtdienst; 6. Arbeid adelt; 7. Neerslaan; 12. Po; 14. Grenspost; 15. SM; 16. In; 19. Ga; 20. EE; 21. Zeereis; 22. Spint; 24. Lorelei; 25. ETA; 28. Topje; 30. Chips; 32. Page; 34. Rita;

Bedenkt u puzzels? Mail ons: rood@pvda.nl!

PRIJSVRAAG WIE ZIJN DIT?

Foto Lizzy Kalisvaart

Weet u wie dit zijn? Stuur uw oplossing vóór 1 november naar: PvdA, redactie Rood, Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam of mail uw oplossing naar rood@pvda.nl.

In de volgende editie van **Rood** vindt u de uitslag. De winnaar ontvangt voor de herfst een **PvdA-paraplu** en een **PvdA-sjaal**.

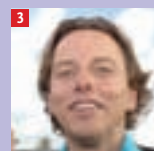

De oplossing van prijsvraag uit

Rood nummer 4:

1. Jet Bussemaker
2. Jeroen Dijsselbloem
3. Bert Koenders
4. Roos Vermeij

De winnaar is Jan Mulder uit Emmeloord. Hij ontvangt een PvdA-verrassingspakket.

VOX POPULI

Voor wie de politiek volgt is de nieuwe film *Vox Populi* van filmmaker Eddy Terstall een feest van herkenning. Van de heftige discussies in de fractiekamer, bedrukte linnen campagne-tasjes tot een scène met een overduidelijke verwijzing naar de kut-Marokkanen-affaire van Rob Oudkerk aan toe, Terstall blijkt in de jaren dat hij zich met de politiek en met name met de PvdA bemoeit, goed te hebben geluisterd en gekeken. Tijdens zijn bemoeienis met de affaire-Jami gaf Terstall al aan te staan voor een open debat over de multiculturele samenleving en met dit komisch drama legt hij precies de vinger op de zere plek: de problemen met de multiculturele samenleving geven het populisme vrij baan zolang de 'oude' politiek te politiek correct is om de problemen te erkennen. In *Vox Populi* dringt dit pas door tot de partijleider van de RoodGroenen als zijn dochter verkering krijgt met een rasechte Jordanees. Via zijn nieuwe schoonfamilie komt de doorgewinterde politicus in aanraking met 'de mening van het volk'. De vraag is in hoeverre hij bereid is zijn principes te laten varen en met zijn 'voortschrijdend inzicht in het integratievraagstuk' de concurrentie aangaat met 'one-issue'-partij Hup Holland Hup in ruil voor stijgende peilingen oftewel moslims als politieke valuta. Door gebruik te maken van decors van *De wereld draait door* en *Pauw & Witteman* en de presentatoren daarvan de fictieve politiek te laten interviewen, presenteert Terstall niet alleen een zeer realistisch scenario maar ook een briljant tijdsbeeld. In de film noemt de volkse schoonvader de politiek 'een soort theater maar dan voor lelijke mensen'. Toch kan Wouter Bos veel van *Vox Populi* leren: deze film kan een prima aanjager zijn voor het integratiedebat dat Bos zelf zal gaan leiden, zoals hij op het laatste partijcongres aankondigde. Op naar de bioscoop dus, Wouter!

Saskia Schinck

Gratis naar Vox Populi? *Rood* heeft vier vrijkaarten in de aanbieding. Stuur een mailtje of een kaart naar de redactie rood@pvda.nl of Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam. Als troostprijs zijn er twee dvd's van Simon te verloten, een eerdere film van Eddy Terstall.

agenda

Oktober

Dinsdag 7, 21 en 28

20.00–22.00 uur: Debat toekomst verzorgingsstaat. Locaties in zuid, midden en noord Nederland. Info: www.pvda.nl/arbeid

Vrijdag 10

19.30 – 21.30 uur: Democratie en Hervormingen in Marokko. Postjesweg 1, Amsterdam. Met: Mehdi Lahlou (*internationaal secretaris van de PSU*), Jan Marinus Wiersma (*Europarlementariër voor de PvdA*) en Samira Bouchibti (*PvdA Tweede Kamerlid*).

Vrijdag 10

Overijssel sterk, groen en sociaal in Europa! Onder aanvoering van Ieke van den Burg, Lily Jacobs en Emine Bozkurt trekken de PvdA-europarlementariërs door Overijssel voor werkbezoeken en debat. Loop mee! Meer informatie: www.pesdelegatie.nl.

Vrijdag 24

14.00-18.00 uur: Forumbijeenkomst over medezeggenschap in Nederland en Europa. Debat met politici, experts en mensen van de werkvloer. De Driehoek, Willemsplantsoen 1c Utrecht. Info: www.pesdelegatie.nl en www.jancremers.pvda.nl.

November

Zaterdag 15

11.30-19.00 uur: Europadag Groningen! Zie ook pag. 17.

Zaterdag 22

PvdA@Work/ opleidingen in Meppel en Leiden

Zaterdag 29

PvdA@Work/ opleidingen en in Almelo en Den Bosch

RECTIFICATIE

In de vorige *Rood* (juni nr 4) is bij het artikel over het Congres helaas de verkeerde tekst van Jacob Meijering, student ITC in Groningen, geplaatst. Hierbij de juiste tekst.

'Tijdens dit congres zat ik in de zaal toen het stuk over ledendemocratie werd behandeld. Ik vond het schokkend om te zien dat er maar één voorstel tegen de lijn van het partijbestuur werd aangenomen. Als het op deze manier gaat, dan heeft het houden van een congres weinig zin. Ik vind ledendemocratie namelijk erg belangrijk, hoewel dat niet betekent dat ieder PvdA-lid een stem moet hebben op het congres. Het kan dan al snel een onoverzichtelijke discussie worden. De discussie moet vooraf gevoerd worden in de afdelingen. Die discussies zijn veel toegankelijker. Als bestuurslid van de Jonge Socialisten in Groningen spreek ik andere mensen aan om ook naar die bijeenkomsten te gaan. De congresafgevaardigde kan de mening van de leden meewegen in zijn besluit om ergens voor of tegen te stemmen tijdens het partijcongres.'

Rood

Ledenblad van de Partij van de Arbeid
5e jaargang • nummer 5 • oktober 2008

Colofon

Rood is het positief/kritische ledenblad van de Partij van de Arbeid waarin leden van de partij centraal staan. Leden worden van harte uitgenodigd te reageren op de inhoud van *Rood* en de redactie van ideeën, suggesties of kopij te voorzien. *Rood* verschijnt zes maal per jaar en wordt gratis verspreid onder de leden van de PvdA in een oplage van 63.000-exemplaren. Niet-leden kunnen een abonnement aanvragen via de ledenadministratie (ledenadministratie@pvda.nl of 0900-9553). *Rood* verschijnt ook in gesproken vorm voor mensen met een leeshandicap. Info: FNB, tel.: (0486) 486486.

Partij van de Arbeid
Herengracht 54 / Postbus 1310
1000 BH Amsterdam
0900-9553 (lokaal tarief) / www.pvda.nl

Redactieadres:

Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam
rood@pvda.nl

Redactie:

Angelina Scalzo (*samenstelling en eindredactie*),
Jan Schuurman Hess, Michiel Reijnen,
Ottolien van Rossem

Eindredactie:

Roselie Kommers

Art direction en vormgeving:

Studio Pollmann, Amsterdam

Medewerkers aan dit nummer:

Wouter Bos (*column*), Sadik Harchaoui, Peter van Heemst, Michael Juffermans (*Breïnbreker*), Ruud Koole, Rutger Legeland, Lilianne Ploumen, Janneke Vonkeman

Fotografie:

De Beeldredactie, Jazza, Jorrit 't Hoen,
Hollandse Hoogte, Vincent van den Hoogen,
Joop van Reeken

Cartoon:

Peter Pontiac, Amsterdam

Illustratie:

MokerOntwerp, Amsterdam

Lithografie:

Grafimedia Amsterdam

Drukwerk:

vdBJ / Print Support, Bloemendaal

Rood verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur.

Overname van (delen van) artikelen, foto's of illustraties alleen na uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.

De smalle marges...

Er zijn een paar uitdrukkingen die voor altijd bij Joop den Uyl zullen horen. 'De boel bij elkaar houden' bijvoorbeeld, of 'Die tijd komt nooit meer terug'. Maar zeker ook 'De smalle marges...' Het zijn de beginwoorden van de titel van een stuk dat Joop in 1970 schreef (*De smalle marges van democratische politiek*), waarmee de visionaire Den Uyl liet zien dat hij als geen ander de beperkingen zag waar democratische politici van dag tot dag mee te maken krijgen.

Ik moest eraan denken toen ik de afgelopen maanden schreef aan hoofdstuk 2 van de Miljoenennota. Het is het hoofdstuk dat de minister van Financiën traditiegetrouw mag gebruiken om een onderwerp dat hij zelf interessant vindt, nader uit te diepen. Vorig jaar gebruikte ik die ruimte voor een poging het verkrampte economiedenken over vergrijzing, houdbare overheidsfinanciën en schuldaflossing in te ruilen voor een zienswijze waarin welvaart meer is dan groei, waarin privaat niet altijd beter is dan publiek en waarin overheidsinvesteringen niet alleen geld kosten, maar ook iets op kunnen brengen.

Dit jaar ging het me om de smalle marges en vooral om de vraag of ze steeds smaller worden. Globalisering is dan de grote boosdoener, omdat met het wegvallen van grenzen en de mede daardoor steeds verder

toenemende invloed van financiële markten en actieve aandeelhouders, werknemers- en publieke belangen steeds meer het nakijken zouden hebben. De grootste doemdenkers zeggen dan: *There Is No Alternative (TINA)*, het is nu eenmaal zo, het kan niet anders, wen er maar aan. Dat liberale doemdenken moeten wij nooit accepteren. Want er zijn wel degelijk alternatieven. Aandeelhoudersmacht kan ingeperkt worden. Tegen topinkomens kun je optreden. Investeren in de publieke sector kan een economie sterker maken. Solidariteit is geen kostenpost. Kijk ook eens naar bijvoorbeeld de Scandinavische landen die jaar op jaar heel goed scoren qua vestigingsklimaat en toch een grote publieke sector hebben!

Maar over één ding moeten we wel eerlijk zijn. De marges waren smal en blijven smal. Er blijft ruimte voor politieke keuzes, linksom of rechtsom. Maar de plek waar we die keuzes moeten maken, verandert wel. Steeds minder op nationale schaal, steeds vaker internationaal. Daarom is het zo'n drama dat de laatste ronde onderhandelingen over eerlijke wereldhandel is mislukt. En daarom is het zo belangrijk dat de Kopenhagenconferentie over het klimaat volgend jaar gaat slagen. Aan ons moet het in ieder geval niet liggen!

Wouter Bos, politiek leider

De volgende *Rood* verschijnt begin december

PARTIJ VAN DE ARBEID